

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelma

Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hankehakemus

Dnro: EURA 2021/204233/09
02 01 01/2023/HÄMELY

Tunnistetiedot

Hakemusnumero

204233

Tila

Täydennettävänä

Hankehaun nimi

Valtakunnallinen hankehaku: yhdenvertaisuuden
ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen, huono-
osaisuuden torjunta

Hakuilmoituksen tunnus

HÄMELY-040

1 Rahoittava viranomainen

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

2 Hakijaorganisaatio

Hakijan virallinen nimi

Kajaanin kaupunki

Y-tunnus

0214958-9

Postiosoite

KAUPUNGINTALO

Organisaatiomuoto

Kunta

Postinumero

87100

Organisaatityyppi

Kunta

Postitoimipaikka

KAJAANI

Puhelinnumero

08 615 51

2.1 Hankkeen yhteyshenkilö

Etunimi

Ramona

Sähköposti

ramona.gronstrand@kajaani.fi

Sukunimi

Grönstrand

Puhelinnumero

0401841057

Asema hakijaorganisaatiossa

Hankekoordinaattori

3 Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi: Aktiivinen toimijuus - yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut
Dnro: EURA 2021/204233/09 02 01 01/2023/HÄMELY

Hankkeen julkinen nimi

Aktiivinen toimijuus - yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut

Alkamispäivämäärä

1.4.2024

Päätymispäivämäärä

31.5.2026

Toimintalinja

4 Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi

Erityistavoite

4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen

3.1 Hankkeen toteutustyyppi

Hanke toteutetaan Ryhmähankkeen osahankkeena

Ryhmähanketunnus R-01084

Ryhmähankkeen toteuttajat

Toteuttajan nimi	Toteuttajatyyppi	Hakemusnumero	Y-tunnus
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Päähankkeen toteuttaja	204175	2229500-6
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	Osahankkeen toteuttaja	204230	3221356-1
Romano Missio ry	Osahankkeen toteuttaja	204231	0201745-5
Kajaanin kaupunki	Osahankkeen toteuttaja	204233	0214958-9
Setlementti Tampere ry	Osahankkeen toteuttaja	204234	0993841-7
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	Osahankkeen toteuttaja	204270	3221340-6
Helsingin Yliopisto	Osahankkeen toteuttaja	204312	0313471-7
Moniheli ry	Osahankkeen toteuttaja	204337	2364720-2

Toteuttajan rooli ryhmähankkeessa

Kajaanin kaupunki organisoii ja hallinnoi toimenpiteitä, jotka kuuluvat sisältökokonaisuus 3:een. Kajaanin kaupunki tekee aktiivista yhteistyötä Kainuun ja Lapin hyvinvointialueiden kanssa sekä tekee tiivistä yhteistyötä koko hankkeen ajan muiden hanketoteuttajien kanssa.

Lapin hyvinvointialue toimii Kajaanin kaupungin ja Kainuun hyvinvointialueen yhteistyökumppanina hankkeen tiedontuotantoa koskevin osin.

Kajaanissa on toiminut vuodesta 2009 aktiivisesti Kajaanin kaupungin paikallisromanityöryhmä. Työryhmällä on tiivis kontakti ja luottamussuhde alueen romaneihin sekä koko Suomen kattava, jo olemassa oleva yhteistyö romanityön verkostoon ja toimijoihin. Hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä tämän romanityöryhmän verkoston kanssa. Romanityöryhmä on ollut tämän hankkeen suunnittelussa mukana alusta alkaen.

TÄYDENNYKSET 1/2024

Flat ratea tullaan käyttämään mm.

- tarvittavien asiantuntijoiden kustannuksiin ja ostopalveluihin
- koulutukset, kokoukset ja tilaisuudet, ja mahdolliset matkustukset kohderyhmän kanssa
- mahdolliset kokous -ja seminaarimatkakustannukset, kokousten ja seminaarien järjestelykulut mm. Hyvät väestösuhteet -seminaarin järjestelykuluihin, Romanian kansallispäivän tilaisuuteen ja muihin hankkeen järjestämiin tilaisuuksiin sekä kokouksiin.
- hallinnolliset kulut: lisenssit ym.
- tilavuokriin ja työntekijän työvälineet
- pienhankintoihin mm. osallistujien materiaalit
- mahdolliset tulkkaus-, käännös- kustannukset, käsikirjojen ja raporttien taitto- ja julkaisukulut

3.2 Julkinen kuvaus

Hankkeen julkinen tiivistelmä

Ryhmähankkeessa kehitetään sosiaalipalveluja kolmelle muuhun väestöön verrattuna suurimmassa huono-osaisuusriskissä olevalle väestöryhmälle; maahanmuuttaneille, ihmiskaupan uhreille (myös muut kuin maahanmuuttaneet) ja romaniväestölle. Ryhmähankkeessa tuotetaan valtakunnallisesti vaikuttavia toimintamalleja huolellisen ja monitasoisen nykytilan kartoitukseen sekä monialaisen sektorirajoja ylittävän yhteistyön pohjalta. Kehittämistyössä panostetaan osallistaviin menetelmiin, vaikuttavuuden arviointiin sekä tulosten laaja-alaiseen levittämiseen ja juurruttamiseen osaksi organisaatioiden pysyvää toimintaa.

Ryhmähankkeen suunnittelussa on huomioitu maahanmuuttaneiden, ihmiskaupan uhrien ja romaniväestön erilaiset lähtökohdat ja erityistarpeet sekä aiemmat toimet, joiden avulla on pyritty edistämään kyseisen väestöryhmän osallisuutta, yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä, aktiivista toimijuutta sekä palvelujen saavutettavuutta.

Ryhmähankkeen päätavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneiden, ihmiskaupan uhrien ja romaniväestön osallisuutta, yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä, aktiivista toimijuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Palvelujen kehittämisessä keskitytään erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin, jotka kuuluvat samanaikaisesti useaan vähemmistöön tai muulla tavalla suuremmissa huono-osaisuusriskissä oleviin ryhmiin.

Ryhmähankkeen tavoitteet:

- 1) Luoda uusia ratkaisuja maahanmuuttaneiden kotoutumisen, aktiivisen toimijuuden, hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi sosiaalipalveluja ja viranomaisprosesseja kehittämällä.
- 2) Vahvistaa hyvinvointialueilla työskentelevien ammattilaisten osaamista ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta sekä kehitetään uusia ratkaisuja hyvinvointialueiden vastuulla olevien ihmiskaupan uhrien palveluihin.
- 3) Kehittää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, aktiivista toimijuutta sekä voimavaroja vahvistavia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteita Suomen romanipoliittisen ohjelman (ROMPO3) tavoitteiden mukaisesti.

Ryhmähanketta koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Osatoteuttajina ovat Helsingin yliopisto, Kajaanin kaupunki, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Moniheli ry, Romano Missio ry, Settlementti Tampere ry, Suomen Romaniyhdistys sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialue.

Hankkeen nimi englannin kielellä

Agency - services that promote equity, antidiscrimination and participation.

Hankkeen julkinen tiivistelmä englannin kielellä

The consortium project focuses on developing social services for three population groups that are at greater risk of social disadvantage: persons of migrant origin, victims of human trafficking

(also non-migrants) and the Roma population. The project will produce national-level action models based on a comprehensive multilevel analysis of the current situation, cross-sectoral collaboration, and impact assessment. The development work is implemented with participatory methods. Emphasis is also put on dissemination and integration of the developed models into practice.

The objective and aims of the project were formulated considering the diverse background characteristics, particular needs and previous actions that have been implemented to improve participation, equity, non-discrimination, agency and accessibility of services for the target populations.

The main objective of the project is to strengthen participation, equity, non-discrimination, agency, and gender equality of migrant origin persons, victims of human trafficking and the Roma population. Emphasis is placed on developing services for groups in most vulnerable situations that belong to simultaneously several minority or otherwise disadvantaged groups.

The aims for each of the projects are:

- 1) To develop social services for migrant origin persons that strengthen integration, agency, wellbeing, participation, and equity.
- 2) To develop social services for victims of human trafficking that strengthen capacity-building of professionals in helping the victims, as well as to develop new solutions in wellbeing county services.
- 3) To develop health and social services that strengthen equity, participation, agency and resources of the Roma population as outlined in the National Roma Policy (ROMPO3).

The consortium is coordinated by the Finnish Institute for Health and Welfare. Consortium partners are the University of Helsinki, the city of Kajaani, Central Uusimaa wellbeing county, Vantaa and Kerava wellbeing county, Moniheli association, Settlement Tampere association, Romano Mission association, and the Finnish Roma association.

3.3 Maantieteellinen kohdealue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Kyllä

Hankkeen toteutuspaikka

Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
PL 133	87101	Kajaani

4 Hanketiedot

4.1 Hankkeen kohderyhmä, tarve ja tavoitteet

Mitkä ovat hankkeen varsinaiset kohderyhmät?

Ryhmähankkeen varsinaiset kohderyhmät on tunnistettu ryhmähankkeen osatavoitteiden mukaan seuraavasti:

1. Maahanmuuttaneiden palvelut
1.1 Kehittää maahanmuuttaneiden sosiaalipalveluja kotoutumisen rakenneuudistusta huomioiden:

Hyvinvointialueiden sosiaalipalvelujen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden palvelujen rajapinnassa työskentelevät ammattilaiset, johtajat ja asiantuntijat. Maahanmuuttaneet ovat hyödynsaajina ammattilaisten kautta.

1.2 Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta maahanmuuttaneille: Hyvinvointialueiden sosiaalipalvelujen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden palvelujen rajapinnassa työskentelevät ammattilaiset (ml. viestijät), johtajat ja asiantuntijat. Maahanmuuttaneet ovat hyödynsaajina ammattilaisten kautta.

1.3 Vahvistaa maahanmuuttaneiden aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja: Maahanmuuttaneet yleisesti ja erityisen haavoittuvassa asemassa tai sen uhatta olevat, sosiaalipalvelujen ammattilaiset, järjestöt.

2 Ihmiskaupan uhrien palvelut

2.1 Vahvistaa hyvinvointialueilla työskentelevien ammattilaisten osaamista ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta: Hyvinvointialueilla työskentelevät sosiaalipalvelujen ammattilaiset ja muut kotoutumista tukevissa palveluissa työskentelevät ammattilaiset. Ihmiskaupan uhrit ovat hyödynsaajina näiden ryhmien kautta.

2.2 Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta ihmiskaupan uhreille: Ihmiskaupan uhrit (myös muut kuin maahanmuuttaneet), sosiaalityöntekijät, sosiaalialan ammattihenkilöstö kotoutumista tukevissa sosiaalipalveluissa.

3 Romaniväestön palvelut

3.1 Luoda kulttuurisensitiivisiä työkaluja romanien palvelutarpeen ja osallisuuden seurantaan: Kunnan ja hyvinvointialueiden tuottamien palvelujen ammattilaiset, asiantuntijat, johtajat ja luottamushenkilöt, muut viranomaiset, järjestöt. Romaniväestö on hyödynsaajana näiden ryhmien kautta.

3.2 Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta romaniväestölle: Viranomaiset ja palveluntuottajat, romaniväestö yleisesti sekä erityisen haavoittuvassa asemassa tai sen uhatta olevat romanit.

3.3 Vahvistaa romanien aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja: Erityisen haavoittuvassa asemassa tai sen uhatta olevat romanit.

THL:n toimenpiteiden kohderyhmät:

Hyvinvointialueiden terveys- ja sosiaalipalvelujen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden palvelujen rajapinnassa työskentelevät ammattilaiset, johtajat ja asiantuntijat. Maahanmuuttaneet, romaniväestö ja ihmiskaupan uhrit ovat lopullisina hyödynsaajina (kyseisen toimenpiteen kohderyhmäpainotuksesta riippuen) sekä varsinaisena kohderyhmänä kun he osallistuvat hankkeen haastatteluihin, työpajamuotoiseen työskentelyyn sekä voimavaroja tukevaan interventioon.

Mitkä ovat hankkeen välilliset kohderyhmät?

Ryhmähankkeen välilliset kohderyhmät on tunnistettu ryhmähankkeen osatavoitteiden mukaan seuraavasti:

1. Maahanmuuttaneiden palvelut

1) Kehittää maahanmuuttaneiden sosiaalipalveluja kotoutumisen rakenneuudistusta huomioiden:

Muut viranomaiset, päätöksentekijät, sosiaalialan opiskelijat

2) Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta maahanmuuttaneille: Muut viranomaiset, päätöksentekijät, sosiaalialan opiskelijat.

3) Vahvistaa maahanmuuttaneiden aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja: Muut vähemmistöryhmät, viranomaiset, päätöksentekijät, sosiaalialan opiskelijat.

2. Ihmiskaupan uhrien palvelut

1) Vahvistaa hyvinvointialueilla työskentelevien ammattilaisten osaamista ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta:

Hyvinvointialueiden ihmiskaupan uhrien palvelujen sidosryhmät ja yhteistyökumppanit, viranomaiset, oppilaitokset, päätöksentekijät, asiantuntijat.

2) Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta ihmiskaupan uhreille:

Hyvinvointialueiden ihmiskaupan uhrien palvelujen sidosryhmät ja yhteistyökumppanit, päätöksentekijät, asiantuntijat, oppilaitokset, viranomaiset.

3. Romaniväestön palvelut:

1) Luoda kulttuurisensitiivisiä työkaluja romanien palvelutarpeen ja osallisuuden seurantaan: Tutkijat, oppilaitokset. Välillisinä hyödynsaajina yllärajaiset Suomen romanit, siirtolaisromanit, EU:n liikkuvat romanit muut vähemmistöryhmät.

2) Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta romaniväestölle: Järjestöt, yhdistykset, vaikuttajaromanit sekä muut toimijat, opiskelijat, päätöksentekijät, muut syrjäytetyt/syrjäytymisuhassa olevat vähemmistöryhmät.

3) Vahvistaa romanien aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja: Romaniväestö yleisesti, viranomaiset, päätöksentekijät, järjestöt, nuorisotoiminnasta vastaavat, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, muut syrjäytetyt/syrjäytymisuhassa olevat vähemmistöryhmät ja vähemmistöryhmät yleisesti.

THL:n toimenpiteiden kohderyhmät:

Hyvinvointialueiden palvelujen sidosryhmät ja yhteistyökumppanit, muut viranomaiset, päätöksentekijät, asiantuntijat, sosiaalialan ja muiden soveltuvien alojen opiskelijat, muut vähemmistöryhmät, järjestöt, yhdistykset.

Minkä tarpeen tai ongelman hanke ratkaisee?

Yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, sosiaalinen osallisuus ja tasa-arvo ovat oikeudenmukaisen ja sosiaalisesti kestäväen yhteiskunnan lähtökohtia. Huono-osaisuuden kitkeminen ja osallisuuden vahvistaminen edistävät sekä yksilön että yhteiskunnan etua. Romaniväestö, maahanmuuttaneet ja ihmiskaupan uhrit ovat muuta väestöä keskimäärin heikommassa sosiaalisessa asemassa ja ovat ylliedustettuna erityisen haavoittuvassa asemassa olevissa. Sosiaalipalveluja kehittämällä vahvistetaan suurimmassa huono-osaisuusriskissä olevien henkilöiden aktiivista toimijuutta ja osallisuutta sekä kiinnittymistä koulutukseen ja työmarkkinoille.

1) Maahanmuuttaneille suunnattujen palvelujen kehittämisen lähtökohdat
Rakenteellinen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus (sote-uudistus) astui voimaan 1.1.2023, jolloin palvelujen järjestämisvastuu siirtyi noin 200 kuntatoimijalta 21 hyvinvointialueeseen. Uudistuksessa integroitiin sosiaali- ja terveydenhuollon horisontaalisia sekä perus- ja erityistason vertikaalisia palveluita, jotta erityisesti paljon palveluja tarvitsevien palvelupolut sujuvoittuisivat. Samalla uudistus kuitenkin hajaannutti maahanmuuttaneiden kotoutumista tukevia palveluja, sillä ohjaus- ja neuvontapalvelut jäivät edelleen kuntien vastuulle. Hyvinvointialueilla oli hyvin erilaiset lähtökohdat ja valmiustaso uudistuksen astuessa voimaan. Uudistus on tuonut monia haasteita, mutta samalla se on mahdollistanut rakenteiden uudelleentarkastelua ja kehittämistä. Kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakaminen on tarpeen uudistuksen arviointiin ja palvelujen jatkokehittämiseen.

Kehittämistyön lähtökohtana tulisi olla huolellinen tilannekartoitus, joka perustuu sekä edustavaan väestötasoiseen sekä sitä täydentävään kokemusperäiseen tietoon. Vaikka Suomessa on jo verrattain hyvä tietopohja maahanmuuttaneiden terveydestä ja hyvinvoinnista, sosiaalipalvelujen käytöstä on hyvin niukasti tietoa, mikä aiheuttaa merkittäviä haasteita palvelujen kehittämisessä (Kuusio ym, 2020). Suomessa ei ole myöskään aiemmin tarkasteltu miten sosiaalipalvelujen kokemukset ja tarve vaihtelevat haavoittuvassa asemassa olevien ryhmissä. Maahanmuuttaneiden sosiaalipalvelujen asiakkaiden ja heidän kanssaan työskentelevien ammattilaisten kokemia rakenteellisia ja käytännön tason haasteita ei ole myöskään kartoitettu.

Samalla kun kehitetään palvelurakenteita ja viranomaisprosesseja, on tärkeää kiinnittää huomiota maahanmuuttaneiden voimavarojen vahvistamiseen, jotta henkilöllä olisi riittäviä resursseja parantaa omaa ja läheistensä elämäntilannetta. Voimavarojen tukemiseen on kehitetty vaikuttaviksi osoitettuja psykoedukatiivisia interventioita (Moskowitz ym., 2019). Nämä ovat kuitenkin kehitetty valtaväestölle, eivätkä ne huomioi maahanmuuttaneiden kulttuurisia eroja. Intervention kulttuurinen mukauttaminen on tarpeen intervention hyötyjen maksimoimiseksi. Kouluttamalla sosiaalialan ammattilaisia voimavaraintervention

fasilitaattoreiksi, tuetaan myös ammattilaisten voimavarojen tarkastelua ja vahvistamista, joka edistää työhyvinvointia ja sitä kautta myös henkilöstön pitovoimaa.

Viestinnällä on erityisen merkittävä rooli palvelujen saavutettavuuden, yhdenvertaisuuden ja oikea-aikaisuuden turvaamisessa. Monikielistä ja selkokielistä kriisiviestintää on kehitetty koronaepidemian aikana ja näitä oppeja olisi erityisen tärkeää soveltaa ja hyödyntää myös hyvinvointialueiden perustoiminnassa (Rieppo ym., 2023). Hyvinvointialueiden perusviestinnän kehittäminen saavutettavammaksi luo pysyviä rakenteita, jotka vahvistavat hyvinvointialueiden valmiutta ja varautumista myös kriisi- ja poikkeusolojen viestintään.

Järjestöjen ja julkisen sektorin kumppanuuden hyötyjä ja mahdollisuuksia on tunnistettu Suomessa jo kauan, mutta yhteistyö ei ole edelleenkaan toivotulla tasolla. Yksi haasteista on rakenteiden pysyminen muuttumattomina resurssien puutteen vuoksi. Vasta vakiintumassa olevat hyvinvointialueet tarjoavat lupaavan alustan yhteistyön esteiden korjaamiseen. Maahanmuuttaneille palveluja kehittäessä on tärkeää osallistuttaa myös itse kohderyhmää. Tämä lisää maahanmuuttaneiden aktiivista toimijuutta ja osallisuutta sekä mahdollistaa aidosti kohderyhmää parhaalla mahdollisella tavalla tukevia palveluita. Yrityksistä ja linjauksista huolimatta, maahanmuuttaneiden ääni jää kuitenkin vaisuksi kehittämistyössä. Kohderyhmän äänen kuulemiseen tarvitaan uudenlaisia ratkaisuja ja toimintamalleja.

2) Ihmiskaupan uhreille suunnattujen palvelujen kehittämisen lähtökohdat
Ihmiskaupan uhriksi joutuminen koskettaa monia ihmisiä, riippumatta etnisestä taustasta, sukupuolesta tai kulttuurista. Ihmiskaupan uhriksi joutumiset syyt ovat usein moninaiset ja yksilölliset ja ihmiskauppa voi olla esimerkiksi seksuaaliseen hyväksikäyttöön, työhön, pakkoavioliittoon tai elinkauppaan liittyvää. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tietoa ihmiskaupasta, ihmiskaupan uhrien auttamisesta sekä ihmiskauppaan liittyvistä rakenteista ja lainsäädännöstä on tuettu THL:n verkkokoulussa (1/2022-5/2023), mutta verkkokoulun levittäminen ja juurruttaminen on jäänyt niukaksi. THL:n selvityksen ihmiskaupan uhrien tuetusta ja turvallisesta asumisesta mukaan, palvelujärjestelmä ei aina onnistu asiakkaan tarpeisiin vastaamisessa (Lampela & Ruuska, 2021). Ihmiskaupan uhrien kokemuksista palveluissa sekä koetusta palvelujen saatavuudesta ei ole toistaiseksi tietoa. Lisäksi puuttuu tieto sosiaalipalvelujen ulkopuolella olevien ihmiskaupan uhrien kokemista esteistä hakeutua palveluihin.

Tällä hetkellä ihmiskaupan uhrien palvelutarpeen arvioon ei ole olemassa yhtenäistä valtakunnallista mallia, jolloin arviointi jää yksittäisen sosiaalityöntekijän osaamisen tai asiakastietojärjestelmän ohjaaman rakenteellisen kirjaamisen varaan. Asiakastietojärjestelmät eivät automaattisesti ohjaa ihmiskaupan uhrien havaitsemiseen tai huomioi heidän monesti risteävistä haavoittuvuuksista johtuvia erityistarpeita. Ihmiskaupan uhreilla usein ilmenevät mielenterveyden haasteet jäävät myös usein kokonaan tunnistamatta. Useimmilla hyvinvointialueilla ihmiskaupan uhrien palveluita ei ole keskitetty, jolloin palvelutarpeen arviota saattaa tehdä työssään vain harvoin ihmiskaupan uhreja kohtaava aikuissosiaalityön tai maahanmuuttajapalvelun sosiaalityöntekijä. Erityisesti näissä tapauksissa on suurentunut riski, että ihmiskaupan uhrin palvelutarpeen arviointi ei toteudu asiakkaan näkökulmasta tarkoituksenmukaisella ja risteäviä haavoittuvuuksia huomioivalla tavalla. Yhtenäisen palvelutarpeen arviointimallin puute vaarantaa ihmiskaupan uhrien yhdenvertaisuutta ja oikea-aikaisten palvelujen saantia, jolla voi olla sekä välittömiä että pitkäkantoisia vaikutuksia henkilön terveyteen, hyvinvointiin ja osallisuuteen.

3) Romaniväestölle suunnattujen palvelujen kehittämisen lähtökohdat
Romanien eriarvoisuus ulottuu pitkälle Suomen historiaan ja vanhat ennakkoluulot ovat sitkeästi juurtuneet suomalaiseen yhteiskuntaan. Useimmilla romaneilla on yksi tai useampi haavoittuvuustekijä, ja he ovat rakenteellisen ja moniperustaisen syrjinnän kohteena. Romaneilla on muuhun väestöön verrattuna keskimäärin alhaisempi koulutustaso, heikompi työmarkkina-asema, terveys ja hyvinvointi, enemmän syrjintäkokemuksia ja asumiseen liittyviä haasteita sekä heikko luottamus sosiaali- ja palvelujärjestelmää kohtaan (Weiste-Paakkanen ym., 2018). Romaniväestö kohtaa esteitä palveluihin hakeutumisessa ja heidän erityisiä haasteita ei tunnisteta. Sosiaali- ja terveydenhuollossa ei ole riittävästi romanikulttuurin tuntemusta. Lisäksi palveluissa on rakenteellisia esteitä romaniväestön osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle.

Vuosille 2023-2030 laaditussa kolmannessa Suomen romanipoliittisessa ohjelmassa (ROMPO3) esitetään toimenpiteitä romanien koulutukseen, työllisyyden, asumisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (Stenroos 2023). Läpileikkaavana periaatteena on romanien yhdenvertaisuuden edistäminen sekä osallisuuden ja osallistumisen tukeminen. Yhtenä keskeisenä keinona yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseksi on romanivastaisuuden (antigypsyisin) kitkeminen yhteiskunnan rakenteista puuttamalla rakenteelliseen, institutionaaliseen sekä yksilö- ja väestösuhdetasolla ilmenevään syrjintään.

ROMPO3:ssa painotetaan tietoon perustuvan yhdenvertaisuussuunnitelman tarpeellisuutta. Suunnitelmassa tulisi huomioida perustuslain mukaisen etnisen alkuperään liittyvän tiedon sensitiivisyys sekä romaniväestön kulttuurispesifejä erityistarpeita. Sote-uudistus vaikuttaa ROMPO3:n toimeenpanoon edellyttäen saumatonta yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden palvelujen rajapinnalla. Romanityötä tulisi tarkastella monimenetelmällisesti yhdenvertaisella ja osallistavalla tavalla.

ROMPO3:ssa painotetaan, että romaninuorten osallistuminen niin yleisesti tarjolla olevaan kuin erityisesti heille kohdennettuun toimintaan vaatii edelleen työtä. Vaikka palvelut nähdään kaikille suunnattuina, ne eivät aina sitä ole ja tosiasiallinen yhdenvertaisuus ei toteudu. Kiusaaminen, rasismi ja syrjintä vaikuttavat romaninuorten hyvinvoinnin kokemuksiin ja rajoittavat heidän näkemyksiänsä tulevaisuudesta (Weckström ym., 2023).

ROMPO3 nostaa myös naisten oikeuksien toteutuksen turvaamista osaksi toimenpiteitä. Naisten asema on romaniyhteisössä heikompi miehiin verrattuna ja siksi kehittämistoimissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota sukupuolten tasa-arvon edistämiseen (Ravnbøl, 2010). Romaninaiset ovat myös yliedustettuna erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmissä, mukaan lukien rikos- ja päihdetaustaisissa naisissa. Romaninaisten parissa erityinen haaste on, että ensimmäiset vankeusrangaistukset saadaan hyvin nuorina ja rikollinen elämäntapa on useimpien naisten kohdalla ylisukupolvista (Nyman, 2012).

(Tässä osiossa käytetyt keskeiset kirjallisuuslähteet löytyvät Liitteestä 1)

Miten hanke on valmisteltu? Miten hankkeen kohteena olevia sisältöjä on aiemmin pyritty kehittämään?

Hankkeen valmistelusta on vastannut THL:n kulttuurisen moninaisuuden ja maahanmuuton asiantuntijaryhmä (MONET). Valmistelua on toteutettu tiiviissä yhteistyössä osatoteuttajien kanssa. Lisäksi on kuultu lukusia asiantuntijoita eri organisaatioista. Kaikki hankkeen valmisteluun osallistuneet asiantuntijat ovat kokeneita ja pitkään alla työskennelleitä.

Maahanmuuttaneiden sosiaalipalvelujen kehittämisessä hyödynnetään ESR Tulevaisuutta Luomassa (2021-2023) -hankkeen monikielisen kriisiviestinnän kokemuksia saavutettavan viestinnän eOppiva koulutuksen kehittämisessä. Järjestöjen ja hyvinvointialueiden sekä maahanmuuttaneiden osallistuttamiseen liittyvissä toimintamalleissa huomioidaan Moniheli ry:n Kumppanuudessa-hanketta (2023-2024) sekä Uudenmaan ELY-keskuksen ESR+ Kumppanina kotoutumisessa valtakunnallisen hankkeen toimia, joka koordinoi Euroopan sosiaalirahaston uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman Maahanmuuttaneiden toimiva arki -kokonaisuutta. Lisäksi hyödynnetään Kuntaliiton Kumppanuuspöytä -toimintaohjetta sekä alueellisesti käytössä olevia toimintamalleja kuten Vantaalla toimiva Tsempataan -hanke (2020-2025) sekä Espoon Aktiiviset Järjestöt -yhteisön toimintaa, joka rakentaa ja kehittää Espoon kaupungin ja järjestöjen välistä yhteistyötä. Monihelin Katto-toiminta on vuodesta 2016 alkaen tehnyt tiivistä yhteistyötä sosiaalipalveluiden kanssa vieraskielisten asiakkaiden asumiseen liittyvissä kysymyksissä, ja on vaikuttamistyöllään mm. PAAVO I, II ja AUNE-ohjelmien raameissa varmistanut hankkeen kohderyhmän tarpeiden huomioimista asunnottomuuden ehkäisyä ohjaavissa teksteissä. Maahanmuuttaneille kulttuurisesti mukautettava psykoedukatiivinen interventio (WeCOPE) on professori Judith Moscovitzin tutkimusryhmän (Northwestern University, Yhdysvallat) kehittämä. Interventio on kehitetty haavoittuvassa asemassa oleville ja sen on tutkitusti osoitettu vähentävän psyykkistä kuormitusta ja lisäävän henkisiä voimavaroja. Intervention ohjaaminen edellyttää fasilitaattorin koulutusta, mutta ei terapeutin osaamista.

Valtakunnallisesti ihmiskaupan uhrien havaitsemista ja tunnistamista on kehitetty yleisesti ja kehitetään edelleen, mutta sosiaalityön käytäntöön tuotettua tietoa ja toimintamalleja ihmiskaupan uhrien kohtaamisesta ja auttamisesta ei ole toistaiseksi saatavilla. Valtakunnallisesti on kuitenkin tunnistettu, että ihmiskaupan uhrien auttaminen on tällä hetkellä eriarvoista, koska luotettavaa tietoa ihmiskaupan uhrien parissa tehtävästä sosiaalityöstä ei ole saatavilla. Sosiaalityöntekijöiden osaaminen on sen takia eri tasoista ja palvelutarpeen arviota, ja sen myötä palveluita, ei tuoteta tasalaatuisesti.

Romaniväestöä koskeva osahankkeen suunnittelun lähtökohtana käytettiin ROMPO3 -ohjelman. Romaniväestön osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja työllisyyttä on aiemmin kehitetty mm. Diakin koordinoimassa Nevo tiija -ryhmähankkeessa (2016-2018), jonka rahoitti ESR ja jossa toteutettiin edellisen Romanipoliittisen ohjelman seurantaraportin (2013) edellyttämiä toimenpiteitä. Kajaanin kaupungin osallistavan tiedonkeruun malli pohjautuu Lapin hyvinvointialueen saamelaisien kanssa kehitettyyn malliin. Hankkeessa myös tarkastellaan romaniväestön kokemuksia ESR Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokra -hankkeessa (2014-2023) luodun osallisuusindikaattorin soveltuvuudesta romaniväestölle.

Setlementti Tampereen Kulttuuriluotsi toiminnan kehittämisessä hyödynnetään Tampereen kaupungin Kotoutujan kulttuuripolku -hankkeen tuloksia, jossa omakieliset ohjaajat toimivat ”kulttuuritulkkina” asiakkaiden mukana kulttuuripalveluissa sekä TeKo -hankkeen tuloksia, jossa kehitettiin yhteisöneuvoja-toimintaa. Dialogisuustyöpajoissa hyödynnetään ja kulttuurisesti mukautetaan romaniväestölle muissa hankkeissa (TALK-hanke maahanmuuttaneiden henkilöiden kanssa, 2020-2021) ja yhdistyksen työssä (mm. vuodesta 2013 alkaen käynnistetty DIDAR-työ) kehitettyjä dialogityöpajojen malleja ja työkaluja. Romano Mission sosiaalisen kuntoutuksen mallin lähtökohtana on Nevo tiija -hankkeessa koottujen seitsemän romanikulttuurihyveen sisältöjä ja Romano Missiossa kehitettyä Voiva-mallia, jota jatkokehitetään hankkeeseen osallistuvien naisten kanssa ryhmä- ja vertaisryhmätapaamisissa. Romano Mission naiserytistyö on toiminut vuodesta 2010 lähtien.

Mitkä ovat hankkeen tavoitteet?

Ryhmähankkeessa tuotetaan uutta tietoa ja sen pohjalta laaditaan valtakunnallisia toimintamalleja sekä konkreettisia toimenpiteitä palvelujen kehittämiseksi. Kehittämistyö pohjautuu valtakunnalliseen ja laaja-alaiseen, moniammatilliseen sekä sektorirajoja ylittävään verkostotyöhön. Kehittämistyötä käytetään osallistavien yhteiskehittämisen menetelmiä. Ryhmähankkeen toimenpiteet keskittyvät erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien palvelujen kehittämiseen, syrjimättömyyteen sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Ryhmähankkeen tavoitteita, osatavoitteita ja toimenpiteitä on määritelty kohderyhmälähtöisesti, huomioiden ryhmien lähtökohtia, erityistarpeita sekä aikaisempia toimia, joiden avulla on pyritty edistämään kyseisen kohderyhmän osallisuutta, yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä sekä palvelujen saavutettavuutta.

Ryhmähankkeen päätavoitteena on kehittää, mallintaa, pilotoida, levittää ja juurruttaa valtakunnallisesti vaikuttavia, saavutettavia ja yhdenvertaisia maahanmuuttaneiden, ihmiskaupan uhrien ja romaniväestön osallisuutta, aktiivista toimijuutta, työkykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia palveluja ja viranomaisprosesseja.

Ryhmähankkeen tarkemmat tavoitteet ja osatavoitteet:

1 Luoda uusia ratkaisuja maahanmuuttaneiden kotoutumisen, aktiivisen toimijuuden, hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi sosiaalipalveluja ja viranomaisprosesseja kehittämällä.

1.1 Kehittää maahanmuuttaneiden sosiaalipalveluja kotoutumisen rakennemuutostusta huomioiden

1.2 Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta maahanmuuttaneille

1.3 Vahvistaa maahanmuuttaneiden aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja

2 Vahvistaa hyvinvointialueilla työskentelevien ammattilaisten osaamista sekä kehitetään uusia ratkaisuja hyvinvointialueiden vastuulla olevien ihmiskaupan uhrien palveluihin.

2.1 Vahvistaa hyvinvointialueilla työskentelevien ammattilaisten osaamista ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta

2.2 Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta ihmiskaupan uhreille

3 Kehittää toimintamalleja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin Suomen romanipoliittisen ohjelman (ROMPO3) tavoitteiden mukaisesti.

3.1 Luoda kulttuurisensitiivisiä työkaluja romanien palvelutarpeen ja osallisuuden seurantaan

3.2 Turvata palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta romaniväestölle

3.3 Vahvistaa romanien aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja

THL:n vastuulla olevien toimenpiteiden tavoitteet:

- Koordinoida valtakunnallisesti vaikuttavaa ryhmähanketta, huolehtien ryhmähanketasoisesta viestinnästä sekä osatoteuttajien keskinäistä tiedon- ja osaamisen vaihtoa sekä synergioita rakentaen.

- Tuottaa väestötasoisia tietoa paljon sosiaalipalveluja tarvitsevista sekä riittävästi palveluja saaneista haavoittuvassa asemassa olevista maahanmuuttaneista ja toimenpide-ehdotuksia sosiaalipalvelujen kehittämiseksi.

- Tuottaa toimenpide-ehdotuksia palvelupolkujen kehittämiseksi haastatteleamalla sosiaalipalveluissa asioivia haavoittuvassa asemassa olevia maahanmuuttaneita ja heidän kanssa työskenteleviä ammattilaisia sekä havainnoimalla samojen henkilöiden palvelupolkuja usealla aikapisteellä.

- Kehittää ja tuottaa monikielisen ja saavutettavan viranomaisviestinnän eOppiva koulutuksen

- Kulttuurisesti mukauttaa, pilotoida ja mallintaa käsikirjaan psykoedukatiivisen maahanmuuttaneiden voimavaroja tukevan intervention

- Levittää ja juurruttaa hyvinvointialueilla vuosina 2021-2023 tuotetun verkkokoulutuksen ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta

- Tuottaa selvityksen ihmiskaupan uhrien koetuista esteistä hyvinvointialueiden palveluihin hakeutumiseen ja laatia toimenpide-ehdotukset palvelujen kehittämiseksi

- Kartoittaa hyvinvointialueiden palveluissa olevien ihmiskaupan uhrien kokemuksia palveluista ja palvelutarpeen arvioista sekä laatia toimenpide-ehdotukset palvelujen kehittämiseksi

- Tuottaa eettisen ohjeistuksen romaniväestön kanssa tehtävään tiedonkeruuseen ja arviointityöhön sekä laatia strategisen ohjeistuksen romaniväestön palvelutarpeen seurantaan.

- Tuottaa selvityksen romaniväestön kokemuksista Sokra osallisuusindikaattorin soveltuvuudesta mittaamaan romaniväestön osallisuutta.

- Tuottaa selvityksen romaniväestön kokemuksista, miten kollektiivinen kulttuuri heijastuvat osallisuuskokemuksiin ja kokemuksiin sosiaali- ja terveyspalveluissa ja laatia niiden pohjalta suosituksia sosiaalipalvelujen kehittämiseksi.

- Tuottaa selvityksen ja toimenpide-ehdotuksia nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Mitä muutosta nykytilaan hanke tuo? Mikä on hankkeen uutuus/lisäarvo?

1) Maahanmuuttaneisiin ja heille suunnattuihin palveluihin kohdistuvien toimenpiteiden tuoma muutos nykytilaan:

1.1) Kehittää maahanmuuttaneiden sosiaalipalveluja kotoutumisen rakenneuudistusta huomioiden

Hankkeen käynnistyttyä sote-uudistuksesta on kuulunut vuosi, joten se on erityisen otollinen ajankohta tarkastella uudistuksen vaikutuksia maahanmuuttaneiden sosiaalipalveluihin. Tarkastelussa painotetaan vaikutusten arviointia kuntien ja hyvinvointialueiden rajapinnalla olevissa kotoutumista tukevissa palveluissa, joiden rakenteisiin uudistus vaikutti erityisen paljon. Palvelujen ja rakenteiden kartoitus- ja arviointityön lisäksi kurotaan merkittävää tietoa osahankkeen vaikuttavan kehittämistyön kannalta tarkastelemalla erityisen haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden palvelutarpeita ja kokemuksia. Hankkeessa kehitetyt yhteiset toimintamallit edistävät kotoutumista tukevien palvelujen vaikuttavuutta ja kaventavat alueellisia eriarvoisuuksia palveluissa. Tämä hanke ajoittuu myös osuvasti KOTO24 kotouttamislain

kokonaisuudistuksen ja TE-palvelut 24 -uudistuksen voimaantumisen kanssa ja myös näitä huomioidaan kehittämistyössä.

1.2) Edistää palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta maahanmuuttaneille Palvelurakenteiden yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden tarkastelu edellyttää näiden syvällistä, monitasoista ja asiakaslähtöistä tarkastelua. Hankkeessa tarkastellaan erityisen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kokonaisvaltaisia polkuja seuraamalla heidän kokonaisvaltaista palveluprosessia. Vastaavaa tarkastelua ei ole aiemmin tehty Suomessa ja se tuo erityisen arvokkaan tietopohjan yhdenvertaisten ja saavutettavien palvelurakenteiden kehittämistyöhön. Hankkeen kehittämistyö kohdentuu myös saavutettavaan viestintään, joka mahdollistaa yhdenvertaisempaa tiedonsaantia ja sitä kautta parantaa palvelujen saavutettavuutta ja oikea-aikaisuutta.

1.3) Vahvistaa maahanmuuttaneiden aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja Hanke kehittää uusia ratkaisuja ja toimintamalleja maahanmuuttaneiden osallistuttamiseen ja ääneen kuulemiseen julkisissa palveluissa, mikä edistää maahanmuuttaneiden osallisuutta, itsemääräämisoikeutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa julkisten palvelujen vaikuttavuutta ja asiakaslähtöisyyttä. EU ja monet muut rahoittajat edellyttävät kohderyhmän osallistamista kehittämistyöhön, jolloin hankkeen yhteiskehittämisen menetelmän ja kohderyhmään ääneen kuulemisen vahvistavat toimet tukevat myös tämän toteutuksessa. Hankkeessa myös vahvistetaan maahanmuuttaneiden voimavaroja ja elämänhallintataitoja toteuttamalla sosiaalipalveluissa psykoedukatiivinen mielen hyvinvointia tukeva interventio.

2) Ihmiskaupan uhrien palveluja koskevan osahankkeen tuoma muutos nykytilaan:

2.1) Vahvistetaan hyvinvointialueilla työskentelevien ammattilaisten osaamista ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi levitetään ja juurrutetaan verkkokoulua hyvinvointialueille, jotta ihmiskaupan uhrien tarvitsemien palveluiden yhteensovittaminen toteutuu ja että palvelut ovat yhdenvertaisesti sosiaalihuollon asiakkaiden saavutettavissa. Selvitysten ja toimenpide-ehdotusten avulla täytetään merkittäviä tietoaukkoja ihmiskaupan uhrien kokemuksista hyvinvointialueiden palvelujärjestelmässä sekä esteistä palveluihin hakeutumiselle. Tämä edistää ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutumista palveluissa.

2.2) Turvataan palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta ihmiskaupan uhreille Palvelutarpeen arvioinnin malli tukee sosiaalityöntekijöitä ihmiskaupan uhrien kohtaamisessa ja huomioimisessa. Kehitettävän mallin erityislaatuisuus on sen moniammatillisessa lähestymistavassa, sillä kehittämistyössä sosiaalityöntekijän työparina toimii psykologi. Tämä mahdollistaa nykykäytännössä liian vähäiselle huomiolle jäävien mielenterveyden ja risteävien haavoittuvuuksien huomioimisen sekä tuo traumatietoista osaamista palvelutarpeen arviointiin. Hankkeessa kehitettävän valtakunnallisen ihmiskaupan uhrien palvelutarpeen arvioinnin mallin avulla sosiaalityöntekijät kautta maan saivat yhtenäisen työskentelymallin ihmiskaupan uhrien palvelutarpeen arviointiin, riippumatta siitä, kohtaavatko he työssään ihmiskaupan uhreja usein vai harvakseltaan. Mallin avulla ihmiskaupan uhrit saivat yhtenäisen ja yhdenvertaisen arvioinnin asuinpaikkakunnasta huolimatta.

3) Romaniväestön palveluja koskevan osahankkeen tuoma muutos nykytilaan:

3.1) Luodaan kulttuurisensitiivisiä työkaluja romanien palvelutarpeen ja osallisuuden seurantaan Hanke tuottaa eettisen ja strategisen ohjeistuksen hyvinvointialueiden romaniväestön palvelutarpeen systemaattiseen seurantaan sekä kulttuurisesti mukauttaa, pilotoi ja mallintaa romaniväestöä osallistavan kokemuseräisen tiedonkeruun mallin. Näiden toimenpiteiden avulla tuetaan hyvinvointialueiden tietotuotantoa ja tiedolla kehittämistä, jossa huomioidaan myös perustuslain mukaisen etnisen alkuperään liittyvän tiedon sensitiivisyys sekä romaniväestön kulttuurispesifejä erityistarpeita ROMPO3:n tavoitteiden mukaisesti. Romanitoimijat ovat nostaneet esille, että romaniväestön osallisuuteen ja palvelujen tarpeeseen vaikuttaa eriävä, kollektiivinen lähestymistapa osallisuudelle ja hyvinvoinnille verrattuna valtaväestöön, jossa omaa osallisuutta ja hyvinvointia lähestytään individualistisesta näkökulmasta. Lisäksi romanitoimijat ovat nostaneet tarvetta tarkastella, missä määrin Sokra-osallisuusindikaattori, jota laajasti käytetään osallisuuden indikaattorina, soveltuu kollektiivisesta kulttuurista tuleville. Näitä ilmiöitä tarkastellaan hankkeessa.

3.2) Turvataan palvelurakenteiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta romaniväestölle. Hankkeessa kehitetään ratkaisuja sosiaali- ja terveyspalveluihin hakeutumisen ja saatavuuden haasteisiin, mallinnetaan palvelupolkuja kulttuuriset erityispiirteet huomioiden ja valtavirtaistetaan saavutettavien palvelujen malleja kuntien ja hyvinvointialueiden rajapinnoilla yhteistyössä kolmannen sektorin ja romanitoimijoiden kanssa. Lisäksi tuotetaan ensimmäistä kertaa romanispesifiä tietoa yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja kestävästä kehityksestä, lisätään romanispesifiä tietoisuutta yhteiskunnallisissa rakenteissa, ja valtavirtaistetaan romanispesifiä tietoa olemassa oleviin rakenteisiin (esim. vanhusstrategia). Kehittämistyössä huomioidaan erilaisia ikäryhmiä elinkaarinäkökulmasta ja eri sukupuolia sekä painotetaan erityisen haavoittuvassa asemassa olevien romanien osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Hankkeessa tuodaan ensimmäistä kertaa keskustelun keskiöön myös romanivastaisuus ja sen kitkeminen. Rakenteelliseen syrjintään puututaan ROMPO3:n mukaisesti kouluttamalla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia ja muita viranomaisia sekä parantamalla romanien huomioimista hyvinvointialueiden toiminnassa ja hyvinvointikertomuksissa sekä kuntien ja organisaatioiden yhdenvertaisuussuunnitelmissa. Romanit osallistetaan kehittämistyön kaikkiin vaiheisiin.

3.3) Vahvistetaan romanien aktiivista toimijuutta, voimavaroja ja elämänhallintataitoja ROMPO3:n linjausten mukaisesti tarkastellaan yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutumista nuorten aikuisten kanssa yhteiskehittäen ja romani-identiteettiä vahvistaen. Tämän saavutetaan tuotamalla selvityksen ja toimenpide-ehdotuksia nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hankkeessa myös kehitetään ROMPO3:n toimenpiteiden mukaisesti toimintamalleja erityisen haavoittuvassa asemassa olevien rikos- ja päihdetaustaisten naisten voimavarojen ja elämänhallintataitojen tukemiseksi.

Arvioi tuen ensisijainen vaikutus hankkeen toteuttamiseen

Hanketta ei toteuteta ilman tukea

Perustelut tuen vaikutukselle

Hankerahoitus mahdollistaa suunniteltujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuksen, mikä ei olisi mahdollista ilman erillistä hankerahoitusta. Varsinaisten kehittämistyön myötä syntyvän tiedon ja toimintamallien lisäksi, hankkeessa tehtävä valtakunnallinen, moniammatillinen ja sektorien rajoja ylittävä verkostotyö mahdollistaa osaamisen vaihtoa ja kehittämistä, uusien verkostojen muodostamista ja vanhojen ylläpitämistä. Nämä kaikki tuovat merkittävän lisän hankkeessa tehtävään kehittämistyöhön ja tukevat ryhmähankkeen valtakunnallista vaikuttavuutta.

Ensimmäistä kertaa ESR-hankkeessa on osahankkeena mukana romaniväestöä edustava järjestö. Ryhmähanke on myös THL:n ensimmäinen ESR-rahoitteinen hanke, jossa osatoteuttajana on mukana maahanmuuttanutta väestöä edustava järjestö. Järjestöjen osallistuminen ryhmähankkeeseen on ensiarvoisen tärkeää, koska ne tavoittavat ja tuntevat kohderyhmä ja heidän arjen ja elinolosuhteet sekä palvelujärjestelmän puutteet ja aukot. Järjestöillä on ensikäden tietoa siitä, millaista osaamista palveluiden osallisuuden edellytysten luominen vaatii.

4.2 Toteutus ja tulokset

Millä konkreettisilla toimenpiteillä hanke saavuttaa kuvatut tavoitteet?

Toimenpiteemme sijoittuivat sisältökokonaisuuteen 3. Romaniväestön palvelujen koskevaan työpakettiin 1: ”Työkaluja romaniväestön palvelutarpeiden ja kokemusten seurantaan” ja toimenpiteeseen 2: ”Kajaanin kaupunki kulttuurisesti mukauttaa, pilotoi hyvinvointialueella ja mallintaa romaniväestöä osallistavan kokemusperäisen tiedonkeruun mallin. (2024–2026)”.

Hyödynnetään kulttuurisensitiivistä tiedonkeruun mallia yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen kanssa. Lapin hyvinvointialueella on kehitetty tiedonkeruu malli hankkeessa 2022 jossa

kohderyhmänä ovat olleet saamelaiset. Tätä tiedonkeruumallia tullaan Kajaanin hankkeessa hyödyntämään ja soveltamaan romanien kanssa

Täydennys 1/2024:

Toimenpiteiden varsinaisena kohderyhmänä ovat pilottina romanit ja työikäiset maahanmuuttajat sekä ne muut heikoimmassa asemassa olevat kohderyhmät, joita hankkeen aikana on tarjottavien palveluiden kautta tunnistettu olevan heikoimmassa asemassa.

Kohdennetut toiminnot, joissa mm. kartoitetaan palvelujen saatavuutta ja niissä olevia haasteita sekä tiedonkeruu on suunnattu pilottina romaneille ja maahanmuuttajille, jonka jälkeen laajennetaan koskemaan muita heikoimmassa asemassa olevia ryhmiä. Osallistujia määrää on lisätty hakemuksen täydennysvaiheessa. Osallistuvat osallistuvat hankkeen kehittämistoimintaan vähintään 5 päivää hankkeen aikana (kartoitus, toteutus, arviointi, pilotointi).

Hankkeen välillisiä kohde – ja sidosryhmiä, jotka osallistuvat kehittämiseen ja hankkeen tavoitteisiin pääsemiseen ovat palveluita tuottavat, palveluekosysteemiin kuuluvat asiantuntijat, muut viranomaiset ja toimijat sekä Kainuun hyvinvointialueen henkilöstö ja luottamushenkilöt/elimet, kaupungin eri toimialat, poliisi, seurakunnat ja järjestöt. Edellä mainitut välilliset kohde – ja sidosryhmät voivat osallistuvat hankkeen järjestämiin koulutuksiin ja tilaisuuksiin.

Hanke järjestää tilaisuuksia ja koulutuksia joiden aiheena on ihmisoikeudet sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Koulutusten tavoitteena on edistää ja parantaa hyviä väestösuhteita. Tämän tavoitteen tiimoilta tehdään yhteistyötä Kainuun ELY-keskuksen, Uudenmaan ELY-keskuksen sekä Oikeusministeriön kanssa.

Kajaanin kaupunki toteuttaa seuraavia toimenpiteitä:

Toimenpide A:

Kajaanin kaupunki kartoittaa Kajaanissa asuvien romanien ja maahanmuuttajien palvelutarvetta ja kulttuurisesti mukauttaa ja pilotoi hyvinvointialueilla osallistavan kokemusperäisen tiedonkeruun mallin.

Hankkeen alkuvaiheessa tavoitellaan kohderyhmät mukaan hankkeen toimintaan ja samalla suunnitellaan millä tavoin heidän kuulemisensa toteutetaan asiakaslähtöisesti. Lisäksi tiedotetaan hankkeesta mahdollisimman laajasti myös viranomaisille ja eri toimijoille ja kartoitetaan näistä yhteistyökumppaneita ja sidosryhmiä tukemaan hankkeen tavoitteita (1.4-31.7.2024).

Kartoitamme ja tunnistamme palvelujärjestelmissä olevat haasteet (koulutuspalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut palvelut) koskien hankkeen kohderyhmään. Selvitetään kohderyhmän osallisuuden kokemusta ja mahdollisia haasteita tätä koskien. Kohderyhmälle järjestetään kuulemistilaisuuksia, luodaan kyselyjä hankkeen toimesta, järjestetään työpajoja ja kuulemistilaisuuksia sekä yksilötapaamisia, joissa kartoitetaan palvelujärjestelmien haasteet (1.8.-30.11.2024 --> jatkuu hankkeen ajan).

Kartoituksessa ja selvityksessä huomioidaan kuntien ja hyvinvointialueiden rajapinnat palvelujen järjestämisessä.

Tiedonkeruu toteutetaan monikanavaisesti kohderyhmä huomioiden. Tiedonkeruu luo pohjaa palveluiden kehittämiseksi niin, että ne palvelevat kohderyhmää paremmin.

Kerätyn tiedon pohjalta järjestetään yhteiskehittämisen työpaja, jossa päätetään kehittämiskohteet ja arvioidaan tarpeet. Kajaanin kaupunki osallistuu myös työpaketin 1 toimenpiteeseen 1, jossa THL vastaa eettisen ohjeistuksen romaniväestön kanssa tehtävään tutkimus- ja selvitystyöhön.

Toimenpide B:

Kajaanin kaupunki pilotoi ja mallintaa romaniväestölle kulttuurisesti mukautetun osallistavan kokemuseräisen tiedonkeruun mallin.

Kun alkuvaiheen kartoituksessa on selvitetty yleisimmät kohderyhmän käyttämät palvelut ja tunnistettu niissä olevat haasteet käyttäjäkohderyhmämme näkökulmasta, sen tiedon pohjalta valitaan kehitettävät palvelukokonaisuudet. Näitä lähdetään kehittämään yhdessä palvelujen tarjoajien ja hankkeen kohderyhmän kanssa (kevät 2025)

Toimenpiteessä lähdetään tarkastelemaan palvelupolkuja ja näitä kehitetään sykleittäin yhdessä hankkeen sidosryhmien, verkoston ja kohderyhmän kanssa. Tunnistettujen palvelutilanteiden kriittisten pisteiden kehittäminen lisäarvoa tuottaviksi palvelutilanteiksi vaatii useita yhteiskehittämisen kierroksia. Kehittämiskierroksia toteutetaan, kunnes Kajaanin kaupungille ja Kainuun hyvinvointialueelle on rakentuneet asiakaslähtöiset palvelupolut. Kehittäminen tapahtuu työpajojen ja koottujen palautteiden pohjalta (kevät2025)

Palveluprosessien prototyyppien testaaminen tapahtuu aina asiakkaiden ehdoilla. Hankkeessa tunnistetaan käyttäjäryhmät ja näiden sisällä olevat käyttäjäpersoonat esim. ikäryhmittäin, joiden kautta tarkastellaan käyttäjäkokemuksia. Käyttäjäkokemuksia kerätään monikanavaisesti ja hankkeessa rakennettuja palveluiden prototyyppejä arvioidaan asiakaspalautteen avulla. Palveluprosessien ja -polkujen testaamisvaiheessa tunnistetaan rakenteelliset, strategiset ja osaamisvajeen haasteet. Näiden pohjalta laaditaan laadulliset hyvän palvelun kriteerit ja tuotetaan hyvän palvelun opas. Opas valmistuu syksyn 2025 aikana ja sitä testataan kevään 2026 aikana.

Täydennys 1/2024

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYYSI:

Hankkeemme toiminta-alue on Kajaani, joka on 36 600 asukkaan Kainuun maakuntakeskus. Kajaanin lähimmät suuret kaupungit ovat Oulu ja Kuopio, jonne matka-aika on noin kaksi tuntia. Palveluita on tarjolla rajoitetummin kuin isoissa kaupungeissa. Kajaanin toimintaympäristö on ketterä, sillä toimijat tuntevat toisensa, ja näin kehittäminen on monesti sujuvaa. Vähemmistöryhmille suunnattuja palveluita on kuitenkin huomattavasti esimerkiksi Etelä-Suomen asutuskeskuksia vähemmän.

Kajaanissa toteutetaan vuosittain asukastutkimus, jonka vuoden 2023 tulosten mukaan suhtautuminen muualta maailmasta tuleviin ihmisiin on muuttunut edellisen tutkimuksen tuloksia negatiivisemmaksi. Myös kokemus turvallisuudesta Kajaanissa on samojen tulosten mukaan hieman laskenut. Näiden lisäksi mm. asukkaiden tyytyväisyys mahdollisuuksistaan osallistua Kajaanin palveluiden kehittämiseen on heikentynyt.

Mikä tai mitkä ovat hankkeen konkreettiset tulokset? Mitä hankkeella saadaan aikaan? Miten tulokset voidaan laadullisesti todentaa ja määrällisesti mitata?

Tulos: Kuvattu raportissa/käsikirjassa romaniväestölle kulttuurisesti mukautetun kokemuseräisen tiedonkeruun mallin kunnan ja hyvinvointialueiden rajapinnat huomioiden. (Kajaanin kaupunki).

Tuloksena syntyy toimintamalli / raportti käsikirjan muodossa: Hankkeen aikana tuotettu malli juurrutetaan toimijoiden käyttöön erilaisten koulutusten ja infojen kautta. Tällä tavoin varmistetaan käyttöönotto.

Kunnan ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyömallin juurruttaminen valtakunnallisiin rakenteisiin: Juurruttaminen aloitetaan ryhmähankkeessa mukana olevien hyvinvointialueiden kanssa.

Saadaan todennettua tietoa palvelujen nykytilasta, niiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista hankkeen kohderyhmien osalta: Nykytilan kartoitus toteutetaan yhteistyössä Lapin ja Kainuun hyvinvointialueet yhteistyössä.

Pohjana työskentelyssä käytetään Lapin hva: saamenkielisen väestön kokemuseräisen tiedonkeruun mallia, joka on kehitetty ja pilotoitu vuonna 2022.

Kainuun tiedonkeruu malli toimii osaltaan pohjana THL:n kehittämälle valtakunnalliselle eettiselle ohjeistukselle romaniväestön kanssa tehtävään tutkimus ja selvitystyöhön: THL on yhteiskehittänyt, julkaissut ja levittänyt romaniasiantuntijoiden kanssa eettisen ohjeistuksen romaniväestön kanssa tehtävään tutkimus- ja selvitystyöhön.

THL:n kanssa yhteistyössä laaditaan Kajaanin kokemusten ja kehittämistyön perusteella strateginen malli romaniväestön huomioimiseksi valtakunnallisesti hyvinvointialueilla

Tuloksena syntyy Kainuun alueen romaniväestöä koskeva tiedonkeruumalli joka on hyödynnettävissä valtakunnallisesti myös muiden heikossa asemassa olevien yksilöiden ja ryhmien kanssa.

On laadittu hyvän palvelun kriteerit palvelujen tarjoajien työn tueksi.

Täydennys 1/2024

Tuloksena syntyy toimintamalli / raportti käsikirjan muodossa: Hankkeen aikana tuotettu malli juurrutetaan toimijoiden käyttöön erilaisten koulutusten ja infojen kautta. Tällä tavoin varmistetaan käyttöönotto.

Julkaisua jaetaan hankkeen loppuvaiheessa Kajaanin kaupungin verkkosivuilla sekä sosiaalisessa mediassa. Levittämisessä hyödynnetään mm. Kainuun ja Lapin hyvinvointialuetta ja niiden verkostoja, Kunta- ja hyvinvointialuetyöntäjäjärjestön verkostoja sekä Terve Kunta - verkostoa. Käsikirja laaditaan suomeksi, englanniksi sekä selkokielellä.

Mitä pitkän aikavälin vaikutuksia hankkeella saadaan aikaan? Miten vaikutukset voidaan laadullisesti todentaa ja määrällisesti mitata?

Mallia voidaan mukauttaa myös muille vähemmistöryhmille.

Väestöpohjan diversiteetti on luonut pohjaa kasvulle ja antanut tilaa monenlaisen osaamispotentiaalin hyödyntämiselle kunnassa. Kehitetyt rakenteet edistävät hyviä väestösuhteita.

Tarjolla olevat palvelut ovat saavutettavia ja kaikkien kohderyhmien saatavilla yhdenvertaisesti. Organisaatioiden kyvykkyys yhdenvertaisten palvelujen tuottamiseen on kasvanut.

Romanien ja heikommassa asemassa olevien yksilöiden osallisuuden tunne on vahvistunut ja tätä kautta heidän kokonaisvaltainen hyvinvointinsa on lisääntynyt.

Vihanpuheen vähentyminen lisää yhteiskunnallista vakautta ja psykologista turvallisuutta väestöryhmien välillä.

Täydennys 1/2024:

Kajaanin osahankkeen tavoitteena on kehittää palveluita yhdenvertaisemmiksi ja kaikille saavutettaviksi sekä rakentaa ja vahvistaa hyviä väestösuhteita Kajaanissa.

Hankkeesta sadut tulokset on tarkoitus viedä osaksi palvelurakenteita sekä tiedolla johtamista. Kajaanin kaupunki kartoittaa kohderyhmän palvelutarvetta ja kulttuurisesti mukauttaa ja pilotoi hyvinvointialueilla osallistavan kokemuseräisen tiedonkeruun mallin.

Kartoitamme palvelujärjestelmissä olevat haasteet

-Selvitetään kohderyhmän osallisuuden kokemusta ja mahdollisia haasteita tätä koskien

-Kohderyhmälle järjestetään kuulemistilaisuus ja/tai luodaan kysely, jossa ensin selvitetään mitä palveluja hankkeen kohderyhmä käyttää

Kajaanin kaupunki pilotoi ja mallintaa romaniväestölle kulttuurisesti mukautetun osallistavan kokemuseräisen tiedonkeruun mallin, joka on hyödynnettävissä myös muille kohderyhmille

-Kun alkuvaiheen kartoituksessa on selvitetty yleisimmät kohderyhmän käyttämät palvelut ja tunnistettu niissä

olevat haasteet käyttäjäkohderyhmämme näkökulmasta

-Sen tiedonpohjalta valitaan kehitettävät palvelukokonaisuudet. Näitä lähdetään kehittämään yhdessä palvelujen tarjoajien ja hankkeen kohderyhmän kanssa

Tavoitetta mitataan seuraavasti:

Kerran vuodessa tehtävällä asukastutkimuksen mittareilla:

- Nettosuositeluindeksillä (NPS), Todennäköisyys suositella kuntaa asuinpaikaksi ystäville
- Muualta maailmasta tulevat ihmiset ovat minun mielestäni tervetulleita Kajaaniin
- Koen oloni turvalliseksi Kajaanissa
- Arjen asioiden hoito Kajaanissa sujuu helposti
- Olen tyytyväinen mahdollisuuksiini osallistua Kajaanin palveluiden kehittämiseen
- Kehitettyjen palvelupolkujen määrä ja toimivuus

Miten tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

Tämän sisältökokonaisuuden saavutettuja tuloksia ja kehitettyjä toimintamalleja jaetaan jo toiminnan aikana ja myös sen jälkeen mm. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Oikeusministeriön kautta.

Rasismien vastainen politiikka ja hyvien väestösuhteiden edistäminen eri hallinnonaloilla on keskeinen tavoite valtioneuvoston rasisminvastaisessa ohjelmassa, joten tämä hanke ja Oikeusministeriö tekee hankkeen aikana tiivistä yhteistyötä väestösuhteiden tiimoilta siten, että romanit tulevat entistä enemmän huomioiduksi OM:n hyvät väestösuhteet -ohjelmassa

Hankkeen ohjausryhmään nimetään edustus Oikeusministeriöstä. OM, joka kansallisella taholla kehittää hyvien väestösuhteiden politiikkaa on sitoutunut tukemaan hankkeen sisältöä ja sen tulosten ja tuotosten jalkauttamista sekä hyödyntää puolin ja toisin hyödyntäen hyväksi kokemiaan toimintatapoja.

Toimenpiteissä toteutettu kokemusperäinen hyvinvointitiedon keruu otetaan systemaattiseksi toimintamalliksi hyvinvointialueilla ja sitä raportoidaan osana hyvinvointialueen hyvinvointikertomusta ja sosiaalista raporttia. Hyviksi, motivoiviksi osoittautuneet osallistavat menetelmät kuvataan ja juurrutetaan hyvinvointialueen toimintaan esimerkiksi kokemustoimija toiminta.

Hankkeen tuloksia hyödynnetään kunnan ja hyvinvointialueiden palvelurakenteiden kehittämisessä nyt ja tulevaisuudessa.

Vaihtoehto suunnitelmaksi toiminnan jatkumisesta hankkeen päättymisen jälkeen

Kehitettyjä työkaluja, toimintamalleja tai kehitettyjä tuotteita hyödynnetään muiden organisaatioiden normaalitoiminnassa

Kuvaa hankkeen yleisesti hyödynnettävät tulokset ja missä ne tulevat olemaan julkisesti saatavilla.

Palvelupolkujen kuvaukset tehdään visuaaliseksi ja jaettavaksi hyvänpalvelun -oppaan kanssa. Toimintamallit jaetaan Kajaanin kaupungin, Kainuun hyvinvointialueen verkkosivuilla ja Euroopan sosiaalirahaston verkkosivuilla sekä muilla alustoilla, jotka päätoteuttaja ja rahoittaja katsovat tarpeelliseksi. Tuotetut sosiaalisen median kampanjat jaetaan jo hankkeen aikana avoimesti ja monikanavaisesti.

Hankkeen aikana mahdollisesti kootut asiakastarinat ovat hyödynnettävissä valtakunnallisena esimerkiksi koulutusikässä.

Väestöpohjan diversiteetti on luonut pohjaa kasvulle ja antanut tilaa monenlaisen osaamispotentiaalin hyödyntämiselle kunnassa. Kehitetyt rakenteet edistävät hyviä väestösuhteita.

Tarjolla olevat palvelut ovat saavutettavia ja kaikkien kohderyhmien saatavilla yhdenvertaisesti. Organisaatioiden kyvykkyys yhdenvertaisten palvelujen tuottamiseen on kasvanut.

Romanien ja heikommassa asemassa olevien yksilöiden osallisuuden tunne on vahvistunut ja tätä kautta heidän kokonaisvaltainen hyvinvointinsa on lisääntynyt.

Vihanpuheen vähentyminen lisää yhteiskunnallista vakautta ja psykologista turvallisuutta väestöryhmien välillä.

5 Täydentävät tiedot

5.1 Muilta rahoittajilta haettu rahoitus

Mitä sitovia sopimuksia tai aiesopimuksia on rahoitussuunnitelmassa esitetyistä muun julkisen rahoituksen, kuntarahoituksen ja yksityisen rahoituksen osuuksista (ml. omarahoitusosuus)?

Kainuun ja Lapin hyvinvointialueet ovat sitoutuneet yhteistyöhön Kajaanin kaupungin kanssa.

Onko hankkeeseen haettu tai ollaanko hakemassa rahoitusta muilta rahoittajilta?

Ei

5.2 Yhteydet muihin hankkeisiin

Liittyykö hakemus muihin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista tai muista rahoituslähteistä rahoitettaviin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin?

Kyllä

Hanke 1

Mahdollinen hakemusnumero, hankekoodi tai diaarinumero

S30017

Hankkeen nimi

Yhdenvertainen Oulu2026 -hanke

Miten tämä liittyy nyt haussa olevaan hankkeeseen?

Moninaisuuden edistäminen ja vähemmistöryhmien osallisuuden vahvistaminen Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Hanke tukee kuntien ja kolmannen sektorin kulttuuritoimijoita toteuttamaan kulttuuripalveluja yhdenvertaisesti sekä vähemmistöryhmiä osallistumaan vahvemmin suunnitteluun ja toteutukseen.

5.3 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi, ohjausryhmä sekä saavutettavuusnäkökulma

Minkälainen on hakijan osaaminen ja kokemus hankkeiden toteuttamisesta ja hankesuunnitelman mukaisesta sisällöllisestä teemasta?

Kajaanin kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma on laadittu kuntalaisia kuunnellen ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuutta tuetaan myös Kajaanin kaupunkistrategialla 2023–2026. Kajaanin kaupungin hyvinvointikertomus ja suunnitelma tukevat konkreettisella tavalla hankkeen toteutumista. Kajaanin mallia ja tapaa edistää yhdenvertaisuutta ja hyviä väestösuhteita proaktiivisesti on pidetty esimerkillisenä esimerkiksi valtakunnallisen romanasian neuvottelukunnan taholta.

Kainuussa on ollut vuosina 2015–2022 kaksi isoa ESR- hanketta, joissa pääkohderyhmänä ovat olleet romanit. Ne on toteutettu mallikkaasti ja toinen hankkeista merkittiin viranomaisten taholta myös esimerkkihankkeeksi. Näistä hankkeista hyödynnetään olemassa olevaan alueellista ja valtakunnallista kehittämisverkostoa.

Kajaanin kaupungin paikallisromanityöryhmä on toiminut aktiivisesti vuodesta 2009 ja tarjoaa hyvän pohjan väestösuhteiden parantamiselle. Suvaitsevaisuuden edistäminen, syrjinnänvastainen työ, asennekasvatus ja hyvienväestösuhteiden edistäminen ovat tärkeä osa työryhmän toimintaa. Romanityöryhmä on ollut tämän hankkeen suunnittelussa mukana alusta alkaen. Työryhmällä on tiivis kontakti ja luottamussuhde alueen romaneihin sekä koko Suomen kattava, jo olemassa oleva yhteistyö romanityön verkostoon ja toimijoihin.

Paikallisromanityöryhmä tekee tiivistä yhteistyötä Pohjois- Suomen alueellisen romansianneuvottelukunnan (ARONK) kanssa. Lisäksi yhteistyöverkoston kuuluvat Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimiva valtakunnallinen romansianneuvottelukunta (STM/RONK), Opetushallituksen alaisuudessa toimiva romaniväestön koulutusyksikkö (OPH), Oikeusministeriö (OM) sekä alueen eri toimijatahot.

Täydennys 1/2024:

Riskinä, että hankkeessa on vain yksi henkilö:

- Hankkeen varsinaisen työntekijän lisäksi flat ratea käytetään sisäisten asiantuntijoiden käyttöön hankkeessa. Tärkeää on myös hyvä asiakirjahallinto sekä dokumentaatio.

- Kajaanissa hanke- ja kehittämistoimijoiden tukena toimii Kehu-verkosto, joka vahvistaa tiedonjakamista, tarjoaa perehdytystä hanketoimintaan sekä vertaistukea.

- Hankkeessa hyödynnetään niiden organisaation asiantuntijoiden kiinnittäminen hankkeen kehittämistyöhön, joiden työkokonaisuuteen kuuluvat hankkeen kohderyhmä asiakkaat

Riskit ja niiden hallinta hankkeen toteuttamisessa

Riskit liittyen hankkeen sisällön ja tulosten toteuttamiseen

Riski 1: STEA-avustuksen käyttöä omarahoitusosuuden kattamiseksi suunnitellut järjestö ei saa hakemansa STEA-avustusta.

Riski 2: Hankkeen kolmen pääkohderyhmän (maahanmuuttaneet, ihmiskaupan uhrin ja romaniväestö) osallisuus ei toteudu aidosti hankkeessa.

Riski 3: Osallistujalomakkeita ei saada kerättyä kaikilta osallistujilta ja hankkeen osallistujamäärää ei voida näin todentaa.

Riski 4: Kaikkia hankkeen toimenpiteitä ei ehditä toteuttaa hankkeen toimikauden aikana tai ne ovat ylimitoitettuja hankkeen budjettiin nähden.

Riski 5: Kehittämistyön tueksi tarvittava tieto ei valmistu aikataulussa.

Riski 6: Ryhmähankkeessa syntyy konflikteja

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Riski 1: Ryhmähankkeen toimenpiteiden toteutuksesta vastaavista organisaatioista kuudella yhdeksästä on vahvistettu valtion, kunnan tai hyvinvointialueen rahoitus. Jokainen omarahoitusosuuden kattamista STEA:n avustuksella suunnittelevalle osatoteuttajalle on laatinut suunnitelman ja toimintamenettelyn, miten toimivat, jos ensisijainen suunnitelma rahoitukselle ei toteudu. Päätoimeuttaja tukee osatoteuttajia rahoituksen haussa sekä vaihtoehtoisten rahoituslähteiden kartoituksessa. Mikäli rahoitusta ei saada turvattua hankkeen käynnistämisen mennessä, eikä löydy muita vaihtoehtoisia rahoituskanavia, voi kyseisen osatoteuttajan aloitus hankkeessa lykkääntyä. Mikäli useita yrityksistä huolimatta, omarahoitusosuutta ei onnistuta turvaamaan, on riski, että STEA:n avustuksen varaan laskenut järjestö joutuu luopumaan

myönnetystä ESR rahoituksesta. Ryhmähakemuksessa jokaisella osatoteuttajalla on selkeästi sovitut ja rajatut toimenpiteet. Jos joku osatoteuttajista joutuu vetäytymään pois hankkeesta mistä tahansa syystä, tämän osatoteuttajan vastuulla olevat toimenpiteet jäävät toteuttamatta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että koko hanke tai osahanke jää toteuttamatta tai keskeiset tavoitteet saavuttamatta, vaan että kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ei pystyttäisi toteuttamaan täysimääräisesti.

Riski 2: Jokaisella hankkeeseen osallistuvalla osatoteuttajalla on kokemusta kyseisten ihmisryhmien kanssa toimimisesta ja vahvat verkostot kyseisiin ryhmiin. Osallistumista tuetaan kiinnittämällä huomiota siihen, että hankkeessa huomioidaan kohderyhmien itse määrittelemiä tarpeita ja toiveita osallistumiselle, sekä tuetaan aktiivista osallistumista. Kohderyhmät ovat mukana hankkeen kaikissa vaiheissa, mikä vahvistaa sitoutumista hankkeen toimintaan. Osallistumisen esteitä huomioidaan mahdollisimman laajasti esimerkiksi saavutettavuuden ja kielitietoisten toimintatapojen avulla.

Riski 3: Tiedämme aiemmista ESR-hankkeista vastaavien kohderyhmien kanssa ja osa osallistujista on kokenut osallistujalomakkeelle kerättävän tiedonmäärän liian yksityiskohtaiseksi. Lisäksi lomakkeen kieli on melko monimutkaista, mikä voi hankaloittaa kielivähemmistöjen innokkuutta täyttää lomake. Tähän hankkeeseen pyritään vastaamaan käymällä lomakkeen tärkeys ja sisältö läpi mahdollisuuksien mukaan selkosuomella tai osallistujien äidinkielellä.

Riski 4: Hankkeen toimenpiteiden ja henkilöstöresurssien suunnitteluun on käytetty aikaa ja pohdittu realistiset tavoitteet aiempaa hankekokemusta hyödyntäen. Hankkeen toteutumista arvioidaan koko hankkeen ajan itsearviointina huomioimalla kaikkien osallisten kokemukset projektiin rakenteista, prosesseista ja tuotoksista.

Riski 5: Monessa hankkeen toimenpiteessä kerätään ensin tietoa, joka tukee kehittämistyötä. Aikataulut on suunniteltu kokeneiden ammattilaisten kanssa mahdollisimman realistisiksi. Kehittämistoimenpiteissä hyödynnetään monipuolisesti erilaisia kehittämistyön menetelmiä, joten kehittämistyö voidaan aloittaa jo ennen kaiken kartoittamistyön ja sen raportoinnin valmistumista.

Riski 6: Mikäli hankkeessa syntyy konflikteja, niitä sovitellaan ensin sisäisesti kehittämispäällikön ja/tai tutkimuspäällikön johdolla tai tarvittaessa hyödynnetään ulkopuolista sovittelijaa. Mikäli nähdään tarpeelliseksi, käytetään ulkopuolisen työnohjaajan palveluja. Hankkeeseen palkataan kokenut kehittämispäällikkö projektipäällikön rooliin, jolla on erinomaisia valmiuksia johtaa päivittäisellä tasolla tätä laajaa ryhmähanketta. Lisäksi hankkeen tutkimuspäällikkö on suorittanut sovittelukoulutuksen.

Riskit liittyen hankkeen yleiseen toimintaympäristöön

Riski 1: Hankkeeseen ja hankkeen työntekijöihin kohdistuu vihapuhetta, mikä vaarantaa tulosten julkistamista.

Riski 2: Maahanmuuttaneet, ihmiskaupan uhrit tai romaniväestö eivät koe hankkeen toimintoja asiallisiksi ja kohderyhmän etuja palveleviksi.

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Riski 1: Hanke hyödyntää THL:n ja muiden osatoteuttajien viestinnän ammattilaisia. Hankkeen tulosten julkistaminen suunnitellaan huolella. Mikäli kohdataan vihapuhetta, asiaa käsitellään oman organisation protokollan mukaisesti. Lisäksi THL:n osahankeeseen projektipäällikkö ja ryhmähankkeen johtaja tukevat vihapuhetilanteissa, hyödyntäen THL:ssä vihapuheen käsittelyyn kehitettyä toimintamallia.

Riski 2: Kaikkia toimenpiteitä suunnitellaan ja toteutetaan maahanmuuttaneita, ihmiskaupan uhreja ja romaniväestöä osallistuttaen niin, että kohderyhmien ääni tulee aidosti kuulluksi. Romaniväestölle, joka on erityisen tiivis yhteisö, järjestetään kick-off tapahtuman. Tapahtumassa tiedotetaan ryhmähankkeesta ja siihen kuuluvista toimenpiteistä sekä kutsutaan mukaan kehittämistyöhön.

Riskit liittyen toteuttajaorganisaatioiden toimintaan

Riski 1: Kaikkia hankkeen toimintoja ei onnistuta juurruttamaan niin, että ne jatkuvat hankkeen jälkeen.

Riski 2: Yhteistyö eri osatoteuttajien välillä ei toimi ja tieto ei kulje sujuvasti.

Riski 3: Henkilöstössä on vaihtuvuutta tai pitkiä sairauslomia, jotka aiheuttavat ongelmia toimenpiteiden toteutuksessa.

Riski 4: Tietotuotantoon tarvittavia eettisiä lupia ei saada tai niihin menee arvioitua pidempi aika.

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Riski 1: Hyvinvointialueet ja muut toimijat, jotka pystyvät saumattomasti jatkamaan hankkeessa kehitettyjä toimenpiteitä myös hankkeen päättymisen jälkeen, ovat olleet mukana hankkeen suunnittelussa ja ovat sitoutuneet osallistumaan hankkeen kehittämistyöhön. Hankkeen toimien suunnittelun ydintavoitteena oli laatia mahdollisimman vaikuttavat toimet, jotka vastaavat kentän konkreettisiin ja keskeisimpiin haasteisiin. Tulosten juurruttamisen onnistuminen edellyttää käyttäjien osallistumista kaikkiin kehittämistyön vaiheisiin, hankkeen suunnittelusta lähtien. Tässä hankkeessa panostetaan näiden tarvittavien toimien määrittelyyn ja konkreettisten toimenpiteiden yhteiskehittämiseen sekä ammattilaisten että maahanmuuttaneiden, ihmiskaupan uhrien ja romaniväestön kanssa. Muutoksen aikaansaanti edellyttää monitasoisia ja monialaisia toimia, jotka ovat keskenään koordinoituja ja toisiaan täydentäviä. Tämä ryhmähanke mahdollistaa kokeneiden toimijoiden yhteenliittymää, joka saa aikaiseksi huomattavasti vaikuttavimmat tulokset kuin jos kunkin osatoteuttaja toteuttaisi niitä erikseen. Juurruttamiseen varataan riittävä aika ja siihen hyödynnetään laajoja verkostoja.

Riski 2: Jo hankkeen suunnitteluvaiheessa hankkeen johtamis- ja tiedottamisrakenteita on mietitty yhdessä kaikkien osatoteuttajien kanssa. Tiedonvaihtoa varten on mietitty viestintätiimirakenne, joka on kuvattu kaikkien osatoteuttajien viestintäsuunnitelmissa. Lisäksi suurin osa osatoteuttajista on tehnyt keskinäistä yhteistyötä jo aiemmin. Ryhmähankkeen käynnistyttyään luodaan selkeitä yhteisiä rakenteita ja sovitaan yhteisistä toimintatavoista ja pelisäännöistä sekä siitä, miten toimitaan mahdollisissa konfliktitilanteissa. Ryhmähankkeen THL:n kehittämispäällikkö vastaa osahankkeiden koordinaatiosta ja tukee osatoteuttajia sekä pyrkii jatkuvasti tunnistamaan yhteistyön paikkoja ja synergiaetuja osatoteuttajien välillä. Kaikille osatoteuttajille on määritelty selkeät toimenpiteet ja tulokset, joiden toteutuksesta he vastaavat rahoittajan suuntaan. THL:n viestinnästä vastaava osa-aikainen erikoissuunnittelija tukee linjakkaassa ja yhtenäisessä hankkeen viestinnässä.

Riski 3: Henkilöstön vaihtuvuus ja ajoittainen sairastelu ovat tavalliset tapahtumat hankkeen elinkaaren aikana. Vaihtuvuutta pyritään vähentämään tarjoamalla mielekästä työtä ja harkituilla rekrytointeja. Kun henkilöt vaihtuvat, pyritään ennakoimaan tilannetta ja varmistamaan jatkajaa tehtävään mahdollisimman sujuvasti. THL:ssä on selkeä perehdytysuunnitelma ja usein sopivat ehdokkaat jatkajiksi löytyvät jo sisäisen haun aikana, erityisesti suunnittelijatasoisiin tehtäviin. Tämä tarkoittaa, että ainakin THL:n osalta uuden henkilöstön rekrytointiin ei välttämättä mene yhtä pitkä aika kuin ulkoisessa rekrytoinnissa. Pitkien sairauslomien sattuessa tarkastellaan vaihtoehtoja hankkeen sisällä ja tarvittaessa neuvotellaan rahoittajan kanssa ja tehdään muutoshakemuksen. Hankkeen toimenpiteiden ja aikataulujen suunnittelua on pyritty tekemään aikaisempien hankkeiden kokemusten pohjalta, huomioiden luonnollisesti tapahtuvia erilaisia muutoksia henkilöstössä tai ajoittaisia sairasteluja.

Riski 4: Ryhmähankkeessa tuotetaan paljon tietoa haastatteleamalla, väestötutkimusten sekä kyselyjen avulla, erityisesti THL:n vastuulla olevissa toimenpiteissä, mutta myös esimerkiksi Helsingin yliopiston ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toimenpiteissä. Tämä edellyttää eettisten lupien hakemista, mikä on vaativa ja aikaa vievä prosessi. Tämä on kuitenkin tärkeä vaihe, joka turvaa tietotuotannon laatua, tietoturvaa sekä erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien kohderyhmien oikeuksia. Prosessin työläisyyttä on huomioitu toimenpiteiden suunnittelussa ja aikataulutuksessa ja niihin on varattu aikaa. THL:llä on pitkäaikainen kokemus vastaavien lupien hankinnasta THL:n etiseltä toimikunnalta. Lisäksi THL:n on tehnyt

aikaisemminkin yhteistyötä julkisen sektorin kanssa tietotuotannossa, vaikka nimenomaan hyvinvointialueiden palveluissa ei ole vielä tässä hankeryhmässä tehty asiakashaastatteluja ja havainnointia ja siltä prosessit eivät ole täysin tutut. Myös näihin on varattu aikaa ja hyvinvointialueilla tapahtuvaa tiedonkeruun käynnistämistä on ajoitettu esimerkiksi toiselle hankevuodelle, jonka mennessä olisi realistista ajatella kaikkien lupien olevan kunnossa. Hyvinvointialueista pyritään valitsemaan erityisesti sellaisia alueita, joissa osatoteuttajat työskentelevät. Tämä helpommin mahdollistaa esimerkiksi tarvittavien käsittelyprosessien selvittelyä. Maahanmuuttaneille suunnatun voimavaraintervention on tarkoitus pilotoida Helsingin sosiaalipalveluissa ja tähän on solmittu aiesopimus jo hankkeen suunnitteluvaiheessa.

Esitys hankkeen ohjausryhmän kokoonpanoksi

Ohjausryhmään kutsutaan erityisesti ryhmähankkeen kohderyhmien erityiskysymyksiin perehtyneitä hyvinvointialueiden, ministeriöiden ja muiden organisaatioiden edustajia. Ohjausryhmän muodostuksessa huomioidaan sukupuolten tasa-arvon toteutuminen. Ohjausryhmä kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa. Lisäksi voidaan järjestää tarpeen mukaan substanssityöpajoja, joihin kutsutaan myös ohjausryhmän jäseniä.

Hyvinvointialueiden edustajat
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Oikeusministeriö
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
InfoFinland
Mieli ry
Kuntaliitto
HUS Kulttuuripsykiatrian poliklinikka
Global Clinic
Maahanmuuttovirasto, Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä
Valtakunnallisen romaniasiain neuvottelukunnan edustaja
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Länsi-Suomen Romanit ry
Romanifoorumi
Suomen Romaniyhdistys

Onko hankkeen pääasiallisena tarkoituksena tietyn verkkopalvelun kehittäminen, tarjoaminen tai ylläpito?

Ei

5.4 Horisontaaliset periaatteet: EU:n perusoikeuskirja, YK:n vammaisyleissopimus ja sukupuolten tasa-arvo

Miten sukupuolten tasa-arvon tavoite on huomioitu hankkeen suunnitelmassa?

- Toimintaympäristömme pyrkii kaikissa toiminnoissa sukupuoliseen tasavertaisuuteen
- Hankkeessa kehitettäviä palveluita tarkastellaan tasapuolisesti kaikkien osalta sukupuoleen katsomatta
- Hankkeen toiminnoissa otetaan huomioon erityisesti
- Huolehditaan siitä, että hankkeen ohjausryhmään nimetään miehiä ja naisia sekä romanikulttuurin tuntevia henkilöitä
- Hankkeessa toimitaan Kajaanin kaupungin tasa-arvosuunnitelman mukaisesti ja hanke tukee heikommassa asemassa olevia henkilöitä sukupuoleen katsomatta

5.5 Horisontaaliset periaatteet: Muut EU:n perusoikeusasiakirjan mukaiset oikeudet ja periaatteet

Hakija vakuuttaa, että hankkeen suunniteltu toiminta noudattaa ainakin seuraavia EU:n perusoikeusasiakirjan mukaisia oikeuksia ja periaatteita:

Turvalliset työolot

Kajaanin kaupungilla on toimintamallit turvallisen työolojen noudattamiseen ja hankkeessa toimitaan tämän mukaisesti

Syrjintäkielto kaikelle syrjinnälle

Kajaanin kaupungilla on tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja hankkeessa toimitaan tämän suunnitelman mukaisesti

Vammaisten henkilöiden sopeutuminen yhteiskuntaan. Huomioitu erityisesti saavutettavuus työvälineiden suhteen ja esteettömyys työtilojen suhteen.

Huomioitu erityisesti saavutettavuus työvälineiden suhteen ja esteettömyys työtilojen suhteen

Henkilötietojen suoja

Hankkeessa noudatetaan Kajaanin kaupungin henkilötietojen käsittelyohjeita. Kokemuseräisessä tiedonkeruussa otetaan huomioon suostumuksellisuus GDPR:n erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva ohjeistuksen mukaisesti. <https://tietosuoja.fi/erityisten-henkilötietoryhmien-kasittely>

Ympäristönsuojelu

Kajaanin kaupunki noudattaa kestävän kehityksen periaatteita joita noudatetaan myös hankkeen toiminnassa

5.6 Kestävä kehitys: Ekologinen kestävyys

Luonnonvarojen käytön kestävyys

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Kestävän kehityksen mukainen toiminta on Kajaanin kaupungin toiminnan mukaista

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen

Ei myönteistä vaikutusta

Ilmastonmuutos on kompleksinen haaste, johon ei voida suoranaisesti vaikuttaa tällä hankkeella

Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Ei myönteistä vaikutusta

Tämä on kompleksinen haaste, johon ei voida suoranaisesti vaikuttaa tällä hankkeella

Pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma (ja kasvihuonekaasujen väheneminen)

Ei myönteistä vaikutusta

Tämä on kompleksinen haaste, johon ei voida suoranaisesti vaikuttaa tällä hankkeella

Natura 2000 -ohjelman kohteet

Ei myönteistä vaikutusta

Tämä on asia johon ei voida suoranaisesti vaikuttaa tällä hankkeella

5.7 Kestävä kehitys: Taloudellinen kestävyys

Materiaalit ja jätteet

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Hankkeessa käytetään sähköisiä työvälineitä ja vältetään paperitulostamista. Digitaalisuutta suositetaan tiedottamisessa ja yhteydenpidossa aina mahdollisuuksien mukaan.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Suosimme hankkeessa ympäristöystävällisiä hankintoja

Paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehittäminen

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Osallisuutta vahvistamalla parannetaan pieneltä osin elinkeinorakennetta

Aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hankkeen avulla kehitetään eri palvelujen kulttuurisensitiivisiä ja eritoten romaniväestön tarvitsemia palveluja

Liikkuminen ja logistiikka

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Hankkeessa hyödynnetään digitaalisuutta aina mahdollisuuksien mukaan

5.8 Kestävä kehitys: Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus

Kulttuuriympäristö

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hanke vahvistaa romaniväestön kulttuurin huomioimista eri palveluissa, edistää romaniväestön yhdenvertaisuutta ja osallisuutta

Ympäristöosaaminen

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Hankkeessa nostetaan näkyväksi hankkeen toimialueen erityispiirteitä

5.9 Horisontaaliset periaatteet hankkeen pääasiallisena tavoitteena

Onko sukupuolten tasa-arvon edistäminen hankkeen pääasiallinen sisältö?

Ei

Onko syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus hankkeen pääasiallinen sisältö?

Kyllä

Onko kestävä kehitys jollakin ulottuvuudella hankkeen pääasiallinen sisältö?

Ei

6 Arviot määrällisistä tavoitteista

Hakemusvaiheessa ilmoitettavat arviot määrällisistä tavoitteista

6.1 Hankkeeseen osallistuvien yritysten arvioitu lukumäärä henkilöstömäärän mukaan

Yrityksen koko	Yrityksiä, kpl
Mikroyritys	0
Pieni yritys	0
Keskisuuri yritys	0
Suuryritys	0
Yhteensä	0

Hankkeen kohderyhmätyyppi

Hanke on tyyppiä, jossa varsinaisena kohderyhmänä: On henkilöitä

6.2 Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden arvioitu määrä ikäjakauman mukaan koko hankkeen keston ajalta

	Alle 18 v	18-29 v	30-54 v	Yli 54 v	Yhteensä
Työttömät		6	8		14
joista pitkäaikaistyöttömiä (yli 12 kk)					0
Yleissivistävässä/ ammattillisessa koulutuksessa olevat		4			4
Työssä olevat (ml. yrittäjät)					0
Työmarkkinoiden ulkopuolella olevat			2		2
Yhteensä	0	10	10	0	20
joista naisia		6	4		10

6.3 Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden koulutustausta

	Alle 18 v	18-29 v	30-54 v	Yli 54 v	Yhteensä
Osallistujat ilman perusasteen (ISCED 1) koulutusta			2		2
Alemman perusasteen (ISCED 1) ja ylemmän perusasteen (ISCED 2) koulutuksen suorittaneet		6	6		12
Keskiasteen (ISCED 3) tai keskiasteen jälkeisen (ISCED 4) koulutuksen suorittaneet		4	2		6
Korkea-asteen koulutuksen (ISCED 5-8) suorittaneet					0
Yhteensä	0	10	10	0	20
joista naisia		3	2		5

6.4 Osallistujia koskevat lyhyen aikavälin tavoitteet

	Tavoite
Osallistujat, jotka ovat ryhtyneet työnhakuun jättäessään hankkeen	0
Osallistujat, jotka ovat koulutuksessa jättäessään hankkeen	0
Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyyden jättäessään hankkeen	0
Osallistujat, jotka ovat työelämässä, myös itsenäisinä ammatinharjoittajina, jättäessään hankkeen	0

7 Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Täydelliset kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman taulukot sekä de minimis -tuki-ilmoitus ovat hakemuksen lopussa.

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Hankinnat ja hankkeen pysyvyys

Infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja sisältävän hankkeen toiminnan tulee olla pysyvää yleisasetuksen 65 artiklaan perustuen vähintään viiden vuoden ajan viimeisen tuen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä. Velvollisuus yritystukilain nojalla rahoitettavissa hankkeissa pienten ja keskisuurten yritysten osalta on kolme vuotta. Koskeeko edellä kuvattu velvollisuus hankkeen toimintaa tai investoinnin kohteena olevaa omaisuutta?	
Suunnitellaanko hankkeessa kansalliset kynnysarvot ylittävien hankintojen tekemistä?	Ei

Kustannusarvion tiivistelmä

	Yhteensä €
1 Palkkakustannukset	128 060
Flat rate 40 % kehittäminen	51 225
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0
Nettokustannusarvio yhteensä	179 285

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	134 464	75,00
2 Omarahoitus: Kuntarahoitus	44 821	25,00
3 Kuntarahoitus	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	179 285	100,00

Ennakkomaksatus

Haetaanko hankkeelle ennakkomaksatusta?	Ei
---	----

Hakemuksen käsittelyn ehdot

Tuen hakija vakuuttaa tässä hakemuksessa ja sen liitteissä antamansa tiedot oikeiksi. Lisäksi hakija vakuuttaa, että hankkeen toimenpiteet eivät kohdistu samaan tai saman tyyppiseen toimintaan, joka on siirretty toisella suuralueella sijaitsevaan toimipaikkaan siten, että työpaikkoja menetetään alkuperäisessä toimipaikassa.

Tuen hakija vakuuttaa, että sillä ei ole takaisinperintäpäätökseen perustuvaa maksamatonta täytäntöönpanokelpoista saatavaa avustuksia ja tukia myöntäville julkisyhteisöille.

Tuen myöntävällä välittävällä toimielimellä on laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien perusteella oikeus tarkastaa tuen hakijaa koskevat verovelkatiedot, arvonlisäverovelvollisuutta koskevat tiedot sekä muut välttämättömät toiselta viranomaiselta tai yksityiseltä saatavat tiedot, joilla voi olla vaikutusta rahoituksen myöntämiseen.

Suostumus sähköiseen asiointiin

Hakija antaa suostumuksensa siihen, että kaikki asiakirjat koskien tätä hankehakemusta annetaan tiedoksi vain sähköisesti EURA 2021 -järjestelmässä. Tämä suostumus koskee kaikkia asiassa myöhemmin annettavia asiakirjoja, joita viranomainen tekee EURA 2021 -järjestelmässä.

Hankehakemusta ja hanketta koskevat asiakirjat ovat noudettavissa EURA 2021 -järjestelmästä.

Lainkohdat

Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan hankkeiden rahoittamisesta (757/2021) 51 §.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §.

Suostumus Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman varoista rahoitettavia hankkeita koskevien tietojen julkisuuteen ja julkaisemiseen

Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman varoista rahoitettuja hankkeita ja tuen saajia koskeva tietojen julkisuus ja julkaiseminen on lakisääteistä. Kun tuen hakija on jättänyt hanketta koskevan hakemuksen, on hän hyväksynyt hanketta ja tuen saajaa koskevien tietojen julkaisemisen. Jos tuen hakija ei hyväksy ehtoa, ei hanketta voida ottaa käsiteltäväksi.

Hakija antaa suostumuksensa sille, että hanketta ja tuen saajaa koskevat tiedot julkaistaan EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman verkkopalvelun tietopalvelussa.

Allekirjoitukset

Liitteet

Hakija on varmistanut ja vakuuttaa, että asiakirjan liitteet eivät sisällä henkilötunnuksia tai EU:n tietosuoja-asetuksen artikla 9:n mukaisia ns. erityisiä, eli arkaluonteisia henkilötietoja, kuten mm. yksittäisten henkilöiden rotuun, etniseen alkuperään, poliittiseen mielipiteeseen, uskonnolliseen vakaumukseen, ammattiliiton jäsenyyteen, geneettiseen tai biometriseen tunnistamiseen, terveyteen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä tietoja.

Kustannusarvion liitteet

Rahoitussuunnitelman liitteet

Muut liitteet

Tiedoston nimi	Kuvaus	Salassapidon perustelu
Viestintäsuunnitelma Meidän Aika -hanke – kopio.pdf	Viestintäsuunnitelma. Täydennys 1/2024: Kyseessä on nimenomaan Kajaanin hanketta koskeva viestintä suunnitelma. Kajaanissa toteutettava hanke on nimeltään Meidän Aika -hanke.	

Kustannusarvio

1 Palkkakustannukset

Palkkakustannusten yksikkökustannukset: kokoaikaiset

1. Tehtävänimike	Projektipäällikkö
Työaika	Kokoaikainen
Arvioitu aloituspäivä	1.8.2024
Arvioitu lopetuspäivä	31.5.2026

Työntekijän pääasialliset tehtävät hankkeessa

Projektipäällikkö työskentelee hankkeessa 50% työajalla 1.4.-31.7.2024 välisen ajan ja 100% työajalla 1.8.2024-31.5.2026 välisen ajan. Järjestelmän vuoksi samalla vuodelle ei voitu ilmoittaa kokoaikaisuudesta ja osa-aikaisuudesta. Kuinka toimimme?

Projektipäällikön tehtävänä on vastata projektin kokonaisuudesta kuten suunnittelusta, organisoinnista, johtamisesta ja hankkeen toiminnasta sekä sen valvonnasta eri vaiheissa. Projektipäällikkö vastaa yhdessä talousasiantuntijan kanssa budjetin seurannasta ja varmistaa projektin onnistumisen laadun, aikataulun ja kustannusten mittareilla.

Vuotuisen bruttotyövoimakustannuksen laskentatapa

1. Tehtävän tai henkilön todellinen palkka

Ilmoitettu ajanjakso (12 kk) jolta palkkakustannukset on laskettu

Ajalta alkaen	1.1.2023
Ajalta päättyen	31.12.2023
Vuotuinen bruttotyövoimakustannus (12 kk) €	43 200
Sivukulujen osuus €	11 422
Yksikkökustannus (tuntipalkka) €	31,76

	2024	2025	2026	Yhteensä
Hankkeen työtunnit	717	1 720	717	3 154
Palkan sivukulut (26,44 %)	4 761	11 422	4 761	20 944
Palkka yhteensä (sis. sivukulut)	22 772	54 627	22 772	100 171

Palkkakustannusten tarpeellisuuden perustelut

Hankkeelle palkataan ulkopuolinen projektipäällikkö. Projektipäällikköä tarvitaan jotta hankkeen toimenpiteet tulee toteutetuksi ja tavoitteet saavutetaan. Projektipäällikköllä katsotaan tarpeelliseksi olevan kokemusta työskentelystä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kanssa. Tehtävään palkattava henkilö on romanitaustainen ja kuten hankkeen pääkohderyhmäkin ja tämä on tärkeä ominaisuus kohderyhmän tavoittamisen ja luottamussuhteen kannalta.

Palkkakustannusten kohtuullisuuden osoittaminen

Palkka on määritelty hankkeelle palkattavan projektipäällikön työkokemuksen, koulutuksen ja asiantuntijuuden mukaisesti.

Bruttotyövoimakustannusten määrittämisessä käytetty aineisto

Aineisto	Asiakirjan nimi
Muu	Palkka on laskettu HR -järjestelmästä projektipäällikkö nimikkeellä olevien ka. palkka

Aineiston säilyttäminen

Tuen hakija vakuuttaa, että ilmoitetut tiedot ovat oikeat ja ilmoitettuun vuotuisen bruttotyövoimakustannukseen ei sisälly työnantajan sivukuluja ja lomarahaa, ylityökorvauksia tai tulospalkkoita, luontoisetuja, bonuksia ja muita niihin rinnastettavia työnantajan vapaaehtoisesti maksamia tai hanketyöhön liittymättömiä tukikelvottomia eriä.

Tuen hakija sitoutuu siihen, että EURA 2021 -järjestelmässä ilmoitettujen tehtävänkuvaustietojen kanssa sisällöllisesti yhtäpitävä tehtävänkuvaus, johon on sisällytetty myös kyseisen työntekijän nimitiedot (etu- ja sukunimi), säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Tuen hakija sitoutuu siihen, että kaikki bruttotyövoimakustannuksen määrittämiseen käytetty todentava aineisto säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava henkilö

Hankkeen nimi: Aktiivinen toimijuus - yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut

Dnro: EURA 2021/204233/09 02 01 01/2023/HÄMELY

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Anne	Pehkonen	Palvelussuhdeasiantuntija

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava esihenkilö

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Tuija	Aarnio	Hallintojohtaja

Palkkakustannusten yksikkökustannukset: osa-aikaiset

1. Tehtävänimike	Projektipäällikkö
Työaika	Osa-aikainen
Arvioitu aloituspäivä	1.4.2024
Arvioitu lopetuspäivä	31.7.2024

Työntekijän pääasialliset tehtävät hankkeessa

Projektipäällikkö työskentelee hankkeessa 50% työajalla 1.4.-31.7.2024 välisen ajan ja 100% työajalla 1.8.2024-31.5.2026 välisen ajan. Järjestelmän vuoksi samalla vuodelle ei voitu ilmoittaa kokoaikaisuudesta ja osa-aikaisuudesta. Kuinka toimimme?

Projektipäällikön tehtävänä on vastata projektin kokonaisuudesta kuten suunnittelusta, organisoinnista, johtamisesta ja hankkeen toiminnasta sekä sen valvonnasta eri vaiheissa. Projektipäällikkö vastaa yhdessä talousasiantuntijan kanssa budjetin seurannasta ja varmistaa projektin onnistumisen laadun, aikataulun ja kustannusten mittareilla.

Vuotuisen bruttotyövoimakustannuksen laskentatapa

1. Tehtävän tai henkilön todellinen palkka

Ilmoitettu ajanjakso (12 kk) jolta palkkakustannukset on laskettu

Ajalta alkaen	1.1.2023
Ajalta päättyen	31.12.2023
Vuotuinen bruttotyövoimakustannus (12 kk) €	43 200
Sivukulujen osuus €	11 422
Yksikkökustannus (tuntipalkka) €	31,76

	2024	2025	2026	Yhteensä
Hankkeen työtunnit	287	0	0	287
Palkan sivukulut (26,44 %)	1 906	0	0	1 906
Palkka yhteensä (sis. sivukulut)	9 115	0	0	9 115

Palkkakustannusten tarpeellisuuden perustelut

Hankkeelle palkataan ulkopuolinen projektipäällikkö. Projektipäällikköä tarvitaan jotta hankkeen toimenpiteet tulee toteutetuksi ja tavoitteet saavutetaan. Projektipäällikköllä katsotaan tarpeelliseksi olevan kokemusta työskentelystä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kanssa. Tehtävään palkattava henkilö on romanitaustainen ja kuten hankkeen pääkohderyhmäkin ja tämä on tärkeä ominaisuus kohderyhmän tavoittamisen ja luottamussuhteen kannalta.

Palkkakustannusten kohtuullisuuden osoittaminen

Palkka on määritelty hankkeelle palkattavan projektipäällikön työkokemuksen, koulutuksen ja asiantuntijuuden mukaisesti.

Bruttotyövoimakustannusten määrittämisessä käytetty aineisto

Aineisto	Asiakirjan nimi
Muu	Palkka on laskettu HR -järjestelmästä projektipäällikkö nimikkeellä olevien ka. palkka

Aineiston säilyttäminen

Tuen hakija vakuuttaa, että ilmoitetut tiedot ovat oikeat ja ilmoitettuun vuotuisen bruttotyövoimakustannukseen ei sisälly työnantajan sivukuluja ja lomarahaa, ylityökorvauksia tai tulospalkkoita, luontoisetuja, bonuksia ja muita niihin rinnastettavia työnantajan vapaaehtoisesti maksamia tai hanketyöhön liittymättömiä tukikelvottomia eriä.

Tuen hakija sitoutuu siihen, että EURA 2021 -järjestelmässä ilmoitettujen tehtävänkuvaustietojen kanssa sisällöllisesti yhtäpitävä tehtävänkuvaus, johon on sisällytetty myös kyseisen työntekijän nimitiedot (etu- ja sukunimi), säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Tuen hakija sitoutuu siihen, että kaikki bruttotyövoimakustannuksen määrittämiseen käytetty todentava aineisto säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava henkilö

Hankkeen nimi: Aktiivinen toimijuus - yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut

Dnro: EURA 2021/204233/09 02 01 01/2023/HÄMELY

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Anne	Pehkonen	Palvelussuhdeasiantuntija

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava esihenkilö

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Tuija	Aarnio	Hallintojohtaja

2. Tehtävänimike	Hankekoordinaattori
Työaika	Osa-aikainen
Arvioitu aloituspäivä	1.8.2024
Arvioitu lopetuspäivä	31.5.2025

Työntekijän pääasialliset tehtävät hankkeessa

Tiiviissä yhteistyössä Projektipäällikön kanssa sekä hankkeen kohderyhmä ja verkoston kanssa:

- Kartoittaa palvelujärjestelmissä olevat haasteet koskien hankkeen kohderyhmään.
- Selvittää kohderyhmän osallisuuden kokemusta
- Järjestää kohderyhmälle kuulemistilaisuuksia, kyselyjä, työpajoja ja yksilötapaamisia
- Kehittää palvelukokonaisuuksia yhdessä yhdessä palvelujen tarjoajien ja hankkeen kohderyhmän kanssa
- Tarkastellaan ja kehitetään palvelupolkuja sykleittäin yhdessä hankkeen sidosryhmien, verkoston ja kohderyhmän kanssa.

Hankekoordinaattorille on tarvetta vain osaksi hankeaikaa ja hänen palkkaaminen on ajankohtaista elokuussa 2024, joten tällä hetkellä ei ole tiedossa henkilöä joka tähän palkataan.

Vuotuisen bruttotyövoimakustannuksen laskentatapa

3. Keskiarvo saman palkkaluokan työntekijöiden tai vastaavien tehtävien palkkakustannuksista

Ilmoitettu ajanjakso (12 kk) jolta palkkakustannukset on laskettu

Vuotuinen bruttotyövoimakustannus (12 kk) €	35 665
Sivukulujen osuus €	9 430
Yksikkökustannus (tuntipalkka) €	26,22

	2024	2025	2026	Yhteensä
Hankkeen työtunnit	358	358	0	716
Palkan sivukulut (26,44 %)	1 963	1 963	0	3 926
Palkka yhteensä (sis. sivukulut)	9 387	9 387	0	18 774

Palkkakustannusten tarpeellisuuden perustelut

Hankkeelle palkataan ulkopuolinen hankekoordinaattori. Hankekoordinaattoria tarvitaan työskentelemään Projektipäällikön työparina. Työparityöskentely tuo varmuutta ja laadukkuutta hanketyölle. Koordinaattoria tarvitaan erityisesti toteuttamaan hankkeen toiminnallisia toimenpiteitä yhdessä projektipäällikön kanssa ja tuomaan hankkeelle laajempaa näkemystä ja osaamista

Palkkakustannusten kohtuullisuuden osoittaminen

Työntekijä ei ole tiedossa vielä tässä vaiheessa

Bruttotyövoimakustannusten määrittämisessä käytetty aineisto

Aineisto	Asiakirjan nimi
Muu	Raportti palkkajärjestelmästä

Laskennassa käytettyjen, henkilöiden tai tehtävien vuotuiset bruttotyövoimakustannukset ilman sivukuluja ja lomarahaa.

Tehtävä	Vuotuinen bruttotyövoimakustannus € (ilman sivukuluja ja lomarahaa) €	Palkkakustannustiedot ajalta	
Hankekoordinaattori	34 573	1.1.2023	1.1.2024
Hankekoordinaattori	47 773	1.1.2023	1.1.2024
Hankekoordinaattori	24 651	1.1.2023	1.1.2024
Keskiarvo €	35 665		

Aineiston säilyttäminen

Tuen hakija vakuuttaa, että ilmoitetut tiedot ovat oikeat ja ilmoitettuun vuotuisen bruttotyövoimakustannukseen ei sisälly työnantajan sivukuluja ja lomarahaa, ylityökorvauksia tai tulospalkkoita, luontoisetuja, bonuksia ja muita niihin rinnastettavia työnantajan vapaaehtoisesti maksamia tai hanketyöhön liittymättömiä tukielvottomia eriä.

Tuen hakija sitoutuu siihen, että EURA 2021 -järjestelmässä ilmoitettujen tehtäväkuvaustietojen kanssa sisällöllisesti yhtäpitävä tehtäväkuvaus, johon on sisällytetty myös kyseisen työntekijän nimitiedot (etu- ja sukunimi), säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Tuen hakija sitoutuu siihen, että kaikki bruttotyövoimakustannuksen määrittämiseen käytetty todentava aineisto säilytetään tuen saajalla itsellään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 25 ja 46 §:n sekä tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava henkilö

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Anne	Pehkonen	Palvelussuhdeasiantuntija

Bruttotyövoimakustannuksen määrittämisestä vastaava esihenkilö

Etunimi	Sukunimi	Asema organisaatiossa
Tuija	Aarnio	Hallintojohtaja

Palkkakustannusten yhteenveto

	2024	2025	2026	Yhteensä
Kokoaikaiset (1 kpl)	22 772	54 627	22 772	100 171
Osa-aikaiset (2 kpl)	18 502	9 387	0	27 889
Palkkakustannukset yhteensä	41 274	64 014	22 772	128 060

2 Tulot

3 Nettokustannusten yhteenveto

	2024	2025	2026	Yhteensä
Nettokustannukset yhteensä	57 784	89 620	31 881	179 285

Rahoitussuunnitelma

1 Haettava EU- ja valtion rahoitus

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
EU- ja valtion rahoitus kehittäminen	43 338	67 215	23 911	134 464	75,00 %

2 Omarahoitus

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
Omarahoitus	14 446	22 405	7 970	44 821	25,00 %

3 Ulkoinen kunta-, muu julkinen ja yksityinen rahoitus

Rahoituksen yhteenveto

	2024	2025	2026	Yhteensä	Osuus
Haettava EU- ja valtion rahoitus	43 338	67 215	23 911	134 464	75,00 %
Kuntarahoitus	14 446	22 405	7 970	44 821	25,00 %
Muu julkinen rahoitus	0	0	0	0	0 %
Yksityinen rahoitus	0	0	0	0	0 %
Rahoitus yhteensä	57 784	89 620	31 881	179 285	100,00 %
Julkinen rahoitus yhteensä	57 784	89 620	31 881	179 285	100,00 %
Julkinen tuki yhteensä	43 338	67 215	23 911	134 464	75,00 %

De minimis -tuki-ilmoitus

Harjoittaako hankkeen hakija hankkeessa taloudellista toimintaa, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla?

Ei

Osallistuuko hankkeen toimenpiteisiin hyödynsaajina taloudellista toimintaa harjoittavia yksiköitä?

Ei